

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 10/1'2020

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

[https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\)](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1))

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних і юридичних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 липня 2020 р. № 886 (економічні науки).

Наказ Міністерства освіти і науки України від 24 вересня 2020 р. № 1188 (юридичні науки).

Рішення Аудиторської палати України від 21.12.2017 р. № 353/10 (облік та аудит).

Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Журналу присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер ISSN 2409-1944 та включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Префікс doi журналу: 10.37634/efp.

2020 р.). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 26.10.2020

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол № 19 від 15 жовтня

Суб'єкт видавничої справи

© "Аналітик", 2020
© "Економіка. Фінанси. Право",
2020

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ECONOMICS FINANCES LAW

MONTHLY INFORMATIONAL AND ANALYTICAL JOURNAL

№ 10/1'2020

(issued from 1994)

ISSN 2409-1944

[https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\)](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1))

Journal is included in the list of scientific professional editions of Ukraine, which can be published results of dissertations for the degree of doctor and candidate (PhD).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine of 02 July 2020 № 886 (economic sciences).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine on September 24, 2020 № 1188 (legal sciences).

Order of Audit Chamber of Ukraine on 21 December 2017 № 353/10 (accounting and audit).

Certificate of registration of a series of KV № 21620-11520PR dated October 12 2015.

Journal is awarded the international identification number ISSN 2409-1944 and included in the international Scientometrics base Index Copernicus.

Journal's doi: 10.37634/efp.

Founders:

Audit firm "Analytik" jointly with the National Academy of Internal Affairs of Ukraine

Articles must pass

selection, internal and external review

Recommended for publication and dissemination through the Internet by the Academic Council of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine (Protocol № 19 dated October 15, 2020). Full or partial reprint of the

materials of the journal is allowed only with the consent of the editorial office.

The authors are responsible for the selection and presentation of the facts. The content and authenticity of the advertisement is the responsibility of the advertiser.

Signed for print 26.10.2020

Format 60/84/8

Publication – 250 copies

Address of the editorial office: 01001, Kyiv,

Khreshchatyk str., 44

Phones: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Fax: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Web: www.efp.in.ua

*The subject of
publishing*

© "Analytik", 2020
© "Economics. Finances. Law",
2020

Typography: LLC "International Business
Center"

Головний редактор

Левченко Валентина Петрівна, д.е.н., член Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, директор ВПГО «Спілка аудиторів України»

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Бойко Антон Олександрович, к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет

Величко Олена Георгіївна, радник першого віце-прем'єра міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України

Вережубова Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, Білоруський державний економічний університет

Герасимович Анатолій Михайлович, д.е.н., професор, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Головач Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, головний науковий співробітник Наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Евангелос Сіскос, д.е.н., професор, Університет Західної Македонії

Криштопа Ірина Ігорівна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, вчений секретар Державного підприємства «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування»

Полякова Євгенія Сергіївна, к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи, проректор з науково-педагогічної роботи (навчальний процес) Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

Потишняк Олена Миколаївна, д.е.н., професор, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Ткаченко Сергій Анатолійович, д.е.н., професор, ректор Вищого навчального закладу "Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка», Академік Академії економічних наук України

Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Національного університету харчових технологій

Чижевська Людмила Віталіївна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка», академік Академії економічних наук України

Члени редакційної колегії з правових наук:

Балгимбекова Гульнара, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління ПРАТ «Аудиторська фірма "Аналітик"», Заслужений юрист України

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, заслужений юрист України, полковник поліції

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., проф., заслужений юрист України, академік Міжнародної академії безпеки та конфліктології

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності НАВС

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України

Мусін Куат Саніязданович, к.ю.н., старший викладач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморського національного університету імені Петра Могили, академік Національної академії наук вищої освіти України

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін, Інститут права та суспільних відносин Університету "Україна". Заслужений юрист України.

Яровий Анатолій Олександрович, к.ю.н., доцент, професор кафедри права публічного адміністрування Маріупольського державного університету, суддя у відставці

Відповідальний редактор: Поповецька-Демченко Леся Петрівна

Випусковий редактор: Туманян Анна Оганесівна

Editor-in-chief

Levchenko Valentyna Petrivna, Dr. Economics, member of the Supervisory Board for audit activity of the Authority public oversight for audit activity, Director of the All-Ukrainian Professional Non-Governmental Organization "Union of Auditors of Ukraine"

Members of the editorial board of Economic Sciences:

Boiko Anton Oleksandrovych, PhD Economics, Associate Professor of Economic Cybernetics Department, Sumy State University

Velychko Olena Heorhiivna, Advisor to the First Vice Prime Minister of Ukraine - Minister of Economic Development and Trade of Ukraine

Verezubova Tatyana Anatolevna, Dr. Economics, Professor, Head of the Department of Finances, Belarusian State Economic University

Evangelos Siskos, Dr. Economics, Professor, University of Western Macedonia

Herasymovych Anatolii Mykhailovych, Dr. Economics, Professor, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman

Holovach Tetiana Anatoliivna, Dr. Economics, Professor, Chief Scientist of the Scientific Laboratory for Criminal Police of the Educational and Scientific Institute № 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv

Kryshchopa Iryna Ihorivna, Dr. Economics, Professor, Professor of Accounting and Taxation Department, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman

Mantsevych Yurii Mykolaiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Scientific Secretary of the State Enterprise "Research and Design Institute of Urban Development"

Pollakova Yevheniia Serhiivna, PhD Economics, Associate Professor of Finances and Banking Department, vice-rector for scientific and pedagogical work, Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"»

Potyshniak Olena Mykolaivna, Dr. Economics, Professor, Professor of the Production, Business and Management Department of the Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasilenko

Prushkivskiy Volodymyr Hennadiiovych, Dr. Economics, Professor, First Vice-Rector of the Zaporizhia National Technical University

Tkachenko Serhii Anatoliiovych, Dr. Economics, Professor, Rector of the Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"», Academician of Academy of Economic Sciences of Ukraine

Trynchuk Viktor Viktorovych, PhD Economics, Associate Professor of tourism and hotel business department, National University of Food Technology

Chyzhevska Liudmyla Vitaliivna, Dr. Economics, Professor, Professor of the Production, Professor of Accounting and Auditing Department, State University "Zhytomyr Polytechnic", Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine

Members of the editorial board of Law Sciences:

Balгимбекова Gulnara, PhD Law, Head of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Holovach Volodymyr Volodymyrovych, PhD Law, Head of the Board of the Audit Firm "Analytik", Honored Lawyer of Ukraine

Konstantinov Serhii Fedorovych, Dr. Law, Professor, Head of the Administrative Activity Department of the National Academy of Internal Affairs

Vasylynychuk Viktor Ivanovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Operational and Investigating Department of the National Academy of Internal Affairs, Honored Lawyer of Ukraine, Colonel of the Police

Hlushkov Valerii Oleksandrovych, Dr. Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Academician of the International Security and Conflict Academy

Luts Volodymyr Vasylovych, Dr. Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Musin Kuat Saniazdanyovych, PhD Law, Senior Lecturer of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Ozerskyi Ihor Volodymyrovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Civil and Criminal Law and Process Department of Black Sea National University after Petro Mohyla, Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine

Frytskyi Yurii Olehovych, Dr. Law, Professor, Head of the Constitutional, Administrative Law and Social and Humanitarian disciplines Department, Law and Public Relations Institute of the "Ukraine" University, Honored Lawyer of Ukraine

Yarovyj Anatolii Oleksandrovych, PhD Law, Professor of Law and Public Administration Department, Mariupol State University, retired judge

Managing editor: Popovetska-Demchenko Lesia Petrivna

Issue Editor: Tumanian Anna Ohanesivna

ЗМІСТ

<i>I.O. ТАРЛОПОВ.</i> Організація міжнародної економічної статистики в умовах глобалізації	5
<i>Н.М. МАРТИНЮК.</i> Адміністративна процедура надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно: стадії та зміст	9
<i>А.М. МИХАЙЛОВ, Д.Ю. ПІЗНЯК.</i> Mechanism of implementation of investment and innovation technologies in the agricultural sphere of Ukraine (Механізм впровадження інвестиційно-інноваційних технологій в аграрній сфері України)	13
<i>Г.А. СМОКВИНА, Т. ЧАН.</i> Статистичний аналіз стану та розвитку ринку праці України у контексті професійно-кваліфікаційних тенденцій	17
<i>О.В. ЯРМАК.</i> Вплив кризових ситуацій на безпеку ведення бізнесу	25
<i>А.В. ІВАЩЕНКО, В.О. БАБІЄЦЬ, А.Ю. БЛОРІНА.</i> Вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств та методичні підходи до аналізу ефективності їх діяльності	28

CONTENTS

<i>I.O. TARLOPOV.</i> Organizing international economic statistics in the context of globalization	5
<i>N.M. MARTYNIUK.</i> Administrative procedure for provision of public services on state registration of property rights on real estate: stages and contents	9
<i>A.M. MYKHAILOV, D.Y. PIZNIAK.</i> Mechanism of implementation of investment and innovation technologies in the agricultural sphere of Ukraine	13
<i>H.A. SMOKVINA, T. CHAN.</i> Statistical analysis of the situation and development of the labor market of Ukraine in the context of professional qualification trends	17
<i>O.V. YARMAK.</i> The impact of crisis situations on business safety	25
<i>A.V. IVASHCHENKO, V.O. BABIETS, A.Y. BLORINA.</i> Improvement of the financial resources management system of tourist enterprises and methodological approaches to the analysis of the efficiency of their productivity ...	28

ТАРЛОПОВ

Ігор Олегович

tio68@i.ua

УДК 339.37

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇORGANIZING INTERNATIONAL ECONOMIC STATISTICS IN THE
CONTEXT OF GLOBALIZATIONк. е. н., доцент, Дніпровський
національний університет
імені Олеса ГончараDOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).1](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).1)**TARLOPOV Ihor Olehovych** – PhD in Economics, Associate Professor, Dnipro National University after Oles Honchar

У статті досліджено особливості організації міжнародної економічної статистики в умовах глобалізації. Доведена необхідність здійснення переосмислення на методологічному рівні загальних проблем організації міжнародної економічної статистики з метою підвищення репутації України на міжнародній арені. Проаналізовано показники «Індекс глобальної конкурентоспроможності» та «Індекс економічної свободи» в країнах ЄС та України. Констатовано, що вплив факторів, з яких розраховуються показники цих Індексів, мають значну залежність від ефективного регулювання державою зовнішньої торгівлі та відповідно державного управління зовнішньоекономічною діяльністю України в умовах євроінтеграції. Обґрунтована необхідність покращення державного регулювання у сфері макроекономічних показників, що входять у рейтинги міжнародних зіставлень.

* * *

В статье исследованы особенности организации международной экономической статистики в условиях глобализации. Доказана необходимость осуществления переосмысления на методологическом уровне общих проблем организации международной экономической статистики с целью повышения репутации Украины на международной арене. Проанализированы показатели «Индекс глобальной конкурентоспособности» и «Индекс экономической свободы» в странах ЕС и Украине. Констатировано, что влияние факторов, из которых рассчитываются показатели этих Индексов, имеют значительную зависимость от эффективного регулирования государством внешней торговли и, соответственно, государственного управления внешнеэкономической деятельности Украины. Обоснована необходимость улучшения государственного регулирования в сфере макроэкономических показателей, которые входят в рейтинги международных сопоставлений.

* * *

The paper scrutinizes the peculiarities of organizing the international economic statistics in the context of globalization. It has been proven to be essential to rethink and reevaluate general problems of organizing the international economic statistics at the methodological level with the purpose of enhancing the reputation of Ukraine in the international arena. Ukraine's choice of strategic direction towards the integration into the European Union actualizes the scientific discourse related to defining the conceptual foundations of state management of foreign economic activity, ensuring the implementation of customs policy of the state in accordance with the Association Agreement between the European Union and Ukraine. Notwithstanding certain achievements with regard to the implementation of provisions of the Association Agreement between the European Union and Ukraine in recent years, the country still requires a significant improvement of processes related to the activities of government authorities in the sphere of foreign economic activity, their interaction with stakeholders, improved governance over such processes. Indexes of leading ratings affirm the significance of intensifying such processes. The indicators of the «Global Competitiveness Index» and the «Index of Economic Freedom» in EU countries and Ukraine have been analyzed within the scope of the paper. It has been established that the impact of factors which serve to calculate these Indexes displays a considerable dependence on the efficient government regulation over its foreign trade and, correspondingly, state management of foreign economic activity of Ukraine in the context of European integration. The work comprises substantiation for the necessity to improve government regulation in the sphere of macroeconomic indicators which are included into international comparison ratings. According to other ratings such as the «Index of Economic Freedom», the «Corruption Perceptions Index», among all EU member states Ukraine maintains the lowest indexes, which testifies to its current condition as the one which requires the implementation into the activity of government institutions of the best practices and tools originating not only from EU countries but also from the countries with highest rating indexes and most advanced practices of reforming the system of public relations in the sphere of foreign economic activity.

Ключові слова: міжнародна економічна статистика, зовнішньоекономічна діяльність, рейтинговий індекс, Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс економічної свободи

Ключевые слова: международная экономическая статистика, внешнеэкономическая деятельность, рейтинговый индекс, Индекс глобальной конкурентоспособности, Индекс экономической свободы

Keywords: international economic statistics, foreign economic activity, rating index, Global Competitiveness Index, Index of Economic Freedom

ВСТУП

Невід'ємною складовою функціонування суверенної незалежної держави є формування та реалізація

нею державної політики у сфері регулювання суспільних відносин. Перед українською державою постала об'єктивна потреба переосмислення на методо-

логічному рівні загальних проблем організації міжнародної економічної статистики з метою підвищення репутації країни на міжнародній арені.

Вибір Україною стратегічного курсу на інтеграцію до Європейського Союзу актуалізує науковий дискурс стосовно визначення концептуальних засад державного управління зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення реалізації митної політики держави відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС.

Рейтингові інформаційні ресурси вимірюють, наскільки є ліберальні або обмежувальні державні послуги, які використовуються в їхніх національних правилах торгівлі, якість інформації, застосовуються у технологіях, звітності, моніторингу, досконалість інфраструктури та в інших сферах експертної оцінки.

Хоча цілі створення цих індексів відрізняються, як і критерії оцінювання, разом вони ілюструють важливий взаємозв'язок між економічними показниками країни та питаннями, що пов'язані зі сталим розвитком країни.

Проведення раціональних реформ, удосконалення державного управління зовнішньоекономічної діяльності набуло поширення у заявах міжнародних та державних організацій, громадських об'єднань, які переймаються проблемами у цій сфері держави. Наукові, правові дискусії відбуваються [2; 4; 6-8] на тлі численних протиріч та нормативних недоліків національного законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності країни, з питань його актуалізації до сучасних вимог та міжнародних стандартів.

МЕТА роботи – дослідження й узагальнення проблем та перспектив організації міжнародної економічної статистики в умовах глобалізації.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічну основу дослідження складають наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, а також концепції, положення і про-

позиції, що містяться в наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних фахівців із питань організації міжнародної економічної статистики.

РЕЗУЛЬТАТИ

Першочергові стратегічні пріоритети країни в забезпеченні інституціональної спроможності проводити ефективну державну політику, з урахуванням формату, змісту реформ, програм розвитку держави, схвалені у 2015 р. Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» [1].

Реалізація проєкту тотальної реформатизації у країні передбачає залучення майже всього сегмента державних інститутів із метою їхньої трансформації, впровадження інноваційних перетворень ідеології діяльності.

Індикаторами досягнення до 2020 р. мети Стратегії-2020 визначено 25 ключових показників, що оцінюють хід виконання реформ та програм за встановленими векторами руху.

Відповідно до визначених Стратегією-2020 [1] ключових показників за найбільш поширеними міжнародними рейтингами Україна через три роки після схвалення Стратегії посідає такі місця:

– у рейтингу Світового банку Doing Business [3] до 2020 р. Україна посідає місце серед перших 30 позицій (Рейтинг 2017–2018 рр. – 76 місце);

– за глобальним індексом конкурентоспроможності, який розраховує Всесвітній Економічний Форум (WEF) [9], до 2020 р. Україна увійде до 40 кращих держав світу (Рейтинг 2017–2018 рр. – 81 місце);

– за індексом сприйняття корупції, який розраховує Transparency International, до 2020 р. Україна увійде до 50 кращих держав світу. (Рейтинг 2017 р. – 130 місце).

У табл. 1 розглянуто Індекс глобальної конкурентоспроможності в країнах ЄС та України за період 2017-2018 рр.

Таблиця 1

Індекс глобальної конкурентоспроможності в країнах ЄС та України за період 2017-2018 рр.

[побудовано на основі [9]]

Позиція	Країна	2017 р.	2018 р.	Позиція	Країна	2017 р.	2018 р.
1	Німеччина	82.64	82.84	15	Естонія	70.77	70.75
2	Нідерланди	82.22	82.38	16	Португалія	69.67	70.2
3	Великобританія	82.11	81.99	17	Словенія	68.48	69.62
4	Швеція	81.58	81.66	18	Мальта	68.44	68.75
5	Данія	79.93	80.62	19	Польща	67.92	68.16
6	Фінляндія	79.77	80.26	20	Литва	66.43	67.12
7	Франція	77.4	78.01	21	Словаччина	66.28	66.84
8	Люксембург	76.04	76.63	22	Латвія	64.8	66.25
9	Бельгія	76.57	76.61	23	Кіпр	64.7	65.57
10	Австрія	76.15	76.34	24	Угорщина	63.43	64.31
11	Ірландія	75.96	75.68	25	Болгарія	62.38	63.56
12	Іспанія	73.75	74.2	26	Румунія	62.18	63.46
13	Чехія	70.9	71.18	27	Греція	61.8	62.1
14	Італія	70.46	70.77	28	Хорватія	60.13	60.11
				29	Україна	53.92	57.03

Низький рейтинг України за індексом конкурентоспроможності Всесвітнього Економічного Форуму серед країн світу заважає сприймати країну, як надійного довгострокового партнера й серед країн-членів ЄС. За результатами аналізу цього індексу в 2017-2018 рр. показники країни не дали змогу піднятися на рівень, поряд із країнами ЄС.

Оскільки індекс формується за значною кількістю показників діяльності країни, можна стверджувати про існування автентичних для країни проблем, що пов'язані з утриманням проведення реформ, нестабільністю керівництва, що породжує небаліст у виконанні завдань, як слідство зниження рівня моральності та культури в органах державної влади. Економічний складник проблем має походження зі структури експорту та імпорту товарів у зовнішньоторговій сфері, що відмічається в митній статистиці від'ємним сальдо та імпортозалежністю. А відтак – низький інтерес до інноваційних перетворень.

Останнім часом повільність, схильність до самобивчих компромісів, відмова від рішучих дій призвели до того, що країна застрягла в ілюзорному світі «напівреформ» та має природу «антиприкладів» їхнього проведення.

Наведене сприймається ілюстрацією дисбалансу

інтересів публічного позиціонування країни та інтересів суспільства в період активної фази реформаторських дій.

Важливою умовою наведеного комунікативного простору суб'єктів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) є єдність у досягненні інтеграційних цілей. На кожному рівні визначено коло суб'єктів, наділених згідно з чинним законодавством відповідними повноваженнями для забезпечення реалізації завдань, з урахуванням відомчих компетенцій та повноважень.

Не зважаючи на певні досягнення стосовно імплементації положень Угоди про асоціацію з ЄС протягом останніх років, країна все ще потребує істотного вдосконалення процесів, пов'язаних із діяльністю державних органів у сфері ЗЕД, їх взаємодії зі стейкхолдерами, удосконалення управління цими процесами. Індокси провідних рейтингів свідчать про важливість активізації цих процесів.

За версією Всесвітнього економічного форуму в опублікованому Індексі Глобальної Конкурентоспроможності за 2017-2018 рр. [9] Україна за показниками «Обтяжливість митних процедур» (Burden of customs procedures) посідає 126-те місце серед 137 країн (табл. 2).

Таблиця 2

Індекс економічної свободи в країнах ЄС та України в період 2016–2018 рр.

[побудовано на основі [5]]

Позиція	Країна	2016	2017	2018	Позиція	Країна	2016	2017	2018
1	Ірландія	77.3	76.7	80.4	15	Мальта	66.7	67.7	68.5
2	Естонія	77.2	79.1	78.8	16	Польща	69.3	68.3	68.5
3	Великобританія	76.4	76.4	78	17	Кіпр	68.7	67.9	67.8
4	Данія	75.3	75.1	76.6	18	Бельгія	68.4	67.8	67.5
5	Люксембург	73.9	75.9	76.4	19	Угорщина	66	65.8	66.7
6	Швеція	72	74.9	76.3	20	Словаччина	66.6	65.7	65.3
7	Нідерланди	74.6	75.8	76.2	21	Іспанія	68.5	63.6	65.1
8	Литва	75.2	75.8	75.3	22	Словенія	60.6	59.2	64.8
9	Німеччина	74.4	73.8	74.2	23	Франція	62.3	63.3	63.9
10	Чехія	73.2	73.3	74.2	24	Португалія	65.1	62.6	63.4
11	Фінляндія	72.6	74	74.1	25	Італія	61.2	62.5	62.5
12	Латвія	70.4	74.8	73.6	26	Хорватія	59.1	59.4	61
13	Австрія	71.7	72.3	71.8	27	Греція	53.2	55	57.3
14	Румунія	65.6	69.7	69.4	28	Україна	46.8	48.1	51.9
					29	Болгарія	41	43	42

У рейтингу Світового Банку «Ведення бізнесу 2018» [3] за показником «Міжнародна торгівля» (Trade across borders), яким досліджуються пов'язані з митною діяльністю показники часових та фінансових витрат для експорту та імпорту, Україна займає 119 місце зі 190 країн.

У рейтингу «Індекс економічної свободи 2018» який щорічно складає американський фонд The Heritage Foundation, зі 180-ти країн Україна зайняла 150

місце, за показником «Свобода торгівлі» (Trade Freedom), який вимірює тарифні та нетарифні бар'єри, що впливають на імпорт та експорт, зокрема бар'єри митного характеру, Україна зайняла 81 бал та відповідно 74-ту позицію [5].

Аналіз рейтингів Індeksu економічної свободи України серед країн ЄС, демонструє низький рейтинг впродовж 2016-2018 років. Серед країн ЄС Болгарія за цим показником знаходиться на рівень нижче Ук-

раїни. Як і в інших рейтингах, індекс формується з ряду показників.

Показник Індексу економічної свободи розраховується за критеріями, формування яких залежить насамперед від чинників: якість та ефективність регулювання ЗЕД, досконалість правового забезпечення, рівень досконалості фіскальної політики тощо. Вплив факторів, з яких розраховуються показники Індексу, мають значну залежність від ефективного регулювання державою зовнішньої торгівлі та відповідно державного управління ЗЕД в умовах євроінтеграції.

ВИСНОВКИ

Міжнародними організаціями запропоновано та підтримується ініціатива з ведення інформаційних баз даних, які спрямовані на оцінювання та порівняння середовища ЗЕД країн для відстеження прогресу національних реформ. До них належать, наприклад, база даних показників сприяння торгівлі ОЕСР; показники ведення бізнесу Світового банку (торгівля через кордони), індекс ефективності логістики; Індекс сприяння торгівлі Всесвітнього економічного форуму.

Прикладом одного з найбільш доречних щодо міжнародної торгівлі є «Рейтинг легкості ведення бізнесу» (Doing business), який безпосередньо визначає рейтинг країни за його показниками. Україна, як країна – потенційний інтеграційний претендент ЄС, ще займає найнижчі рейтинги серед країн-членів ЄС, крім Мальти (увійшла до Співтовариства у 2004 р. – п'яту хвилю приєднання разом іншими дев'ятьма країнами східної Європи та Кіпром). За іншими рейтингами, такими як «Індекс економічної свободи», «Рейтинг сприйняття корупції», Україна серед усіх країн-членів ЄС підтримує найнижчі індекси, що характеризує поточний стан, як такий, що потребує впровадження в діяльність інститутів влади, кращих практик та інструментів і не тільки країн ЄС, а й країн із найвищими рейтинговими індексами та передовими практиками реформування системи суспільних відносин у сфері ЗЕД.

Список використаних джерел

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
2. Azhimetov Y. Customs duty as the basic customs payment: Features of legal regulation. *Life Science Journal*. 2014. № 11(7). pp. 259–263.
3. Рейтинг стран. URL: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>.

4. Fedotov O. The Legal Basis for Conducting of Special Operations in the Sphere of State Customs Affairs. *Lex Portus*. 2018. № 11. P. 84. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lxportus11&div=8&id=&page=>

5. Index Of Economic Freedom, 2018. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2018/book/index_2018.pdf

6. Kobzar F.M.N., Frolov V.A. Administrative-legal forms and methods for regulation of economic activity of customs bodies. *The topical issues of public law*. 2014. № 1. pp. 56–63.

7. Korzhynska T. Comparative Analysis of Theoretical Approaches to Professional Training of the Future Customs Officers in the System of Higher Education of Ukraine and Poland. *Comparative Professional Pedagogy*. 2015. № 5(1). pp. 112–119.

8. Mahdich A., Rodymenko T. Customs regulation in Ukraine. *Journal of Modern Economic Research*. 2019. № 1(2). pp. 15–24.

9. The Global Competitiveness Index 2017-2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>

References

1. On the Sustainable Development Strategy «Ukraine – 2020» 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (in Ukrainian)

2. Azhimetov Y. Customs duty as the basic customs payment: Features of legal regulation. *Life Science Journal*. 2014. № 11(7). pp. 259–263.

3. Doing Business. URL: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>.

4. Fedotov O. The Legal Basis for Conducting of Special Operations in the Sphere of State Customs Affairs. *Lex Portus*. 2018. № 11. P. 84. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lxportus11&div=8&id=&page=>

5. Index Of Economic Freedom, 2018. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2018/book/index_2018.pdf

6. Kobzar F.M.N., Frolov V.A. Administrative-legal forms and methods for regulation of economic activity of customs bodies. *The topical issues of public law*. 2014. № 1. pp. 56–63.

7. Korzhynska T. Comparative Analysis of Theoretical Approaches to Professional Training of the Future Customs Officers in the System of Higher Education of Ukraine and Poland. *Comparative Professional Pedagogy*. 2015. № 5(1). pp. 112–119.

8. Mahdich A., Rodymenko T. Customs regulation in Ukraine. *Journal of Modern Economic Research*. 2019. № 1(2). pp. 15–24.

9. The Global Competitiveness Index 2017-2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>

МАРТИНЮК

Наталія Миколаївна

УДК 351.74 : 342.922

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ІЗ
ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО:
СТАДІЇ ТА ЗМІСТ

суддя, Верховний суд,
здобувачУніверситет митної
справи та фінансів

ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR PROVISION OF PUBLIC SERVICES ON
STATE REGISTRATION OF PROPERTY RIGHTS ON REAL ESTATE: STAGES
AND CONTENTS

DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).2](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).2)*MARTYNIUK Nataliia Mykolaivna – judge, Supreme Court, applicant, University of Customs and Finances*

Статтю присвячено висвітленню категорії адміністративної процедури надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Порівнюється категорії «стадія», «адміністративна процедура надання публічних послуг» та «стадії адміністративної процедури надання публічних послуг». Дається характеристика стадіям процедури надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

* * *

Статья посвящена освещению категории административной процедуры предоставления публичных услуг по государственной регистрации прав на недвижимое имущество. Сравняется категории «стадия», «административная процедура предоставления публичных услуг» и «стадии административной процедуры предоставления публичных услуг». Дается характеристика стадиям процедуры предоставления публичных услуг по государственной регистрации прав на недвижимое имущество.

* * *

The paper is devoted to the coverage of the category of administrative procedure for the provision of public services for state registration of real rights to immovable property. The categories «stage», «administrative procedure for the provision of public services» and «stages of the administrative procedure for the provision of public services» are compared. A description of the stages of the procedure for providing public services for state registration of real property rights is given.

It is emphasized that the administrative procedure for state registration of real property rights has consisted of the following stages: 1) submission of applications and documents to it includes actions such as acceptance and verification of documents submitted for state registration of rights and encumbrances; application registration, etc.; 2) consideration of the case or investigation of all circumstances related to the provision of public service; 3) making a decision on the provision of public service for state registration of real rights to immovable property; 4) making entries in the state register of rights to provide public services for state registration of real rights to immovable property; 5) issuance of documents for the provision of public services for state registration of real rights to immovable property.

Attention is drawn to the fact that the main tasks of the stage of acceptance and verification of documents for public services submitted for state registration of rights and their encumbrances stage are: verification of documents on payment of administrative fees for public services and extraction from the State Register of Rights; acceptance of applications and documents required for state registration of rights; registration of the application in the database on registration of applications and inquiries; verification of documents for compliance with general requirements.

Ключові слова: адміністративна процедура, стадія, етапи, послуга, публічна послуга, стадії процедури надання з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно

Ключевые слова: административная процедура, стадия, этапы, услуга, публичная услуга, стадии процедуры предоставления услуг государственной регистрации прав на недвижимое имущество

Keywords: administrative procedure, stage, stages, service, public service, stages of the procedure of granting real rights to immovable property from state registration

ВСТУП

У вітчизняній адміністративно-правовій науці прийняття адміністративних актів розглядалася й досі розглядається переважно у структурі так званого «адміністративного процесу» – як його частина або вид. Власне категорія «адміністративний процес» ще з радянських часів мала вагоме методологічне значення у науці адміністративного права й досі належить до числа актуальних.

Нині завдяки науковим працям В.Б. Авер'янова, К.К. Афанасьєва, Ю.П. Битяка, І.В. Дроздова, В.М. Гарашука, І.П. Голосніченка, С.В. Ківалова, І.Б. Коліушка, А. Комзюка, О.В. Кузьменко, Є.О. Легези,

М.Б. Острах, Г.М. Писаренко, В.П. Тимошука та інших науковців, досліджено низку особливостей діяльності органів публічної влади з надання публічних послуг населенню. Але у наукових дослідженнях питання стадіям процедури надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно майже не вивчалися.

МЕТА роботи – розкрити стадії процедури надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та дати характеристику.

РЕЗУЛЬТАТИ

Під час розв'язання цього питання підтримаємо

позицію В.П. Тимошука, який пропонує, досліджуючи питання стадій процедури, виділяти як процедуру прийняття адміністративного акта [1, с. 169]. Використовуючи такий підхід, можна відштовхуватися від здобутків адміністративно-правової доктрини у частині стадій адміністративного провадження (принаймні прихильників «управлінського» та «широкого» підходів до адміністративного процесу) [1, с. 169].

Зокрема, професор М.М. Тищенко вважає, що «у структурі кожного окремого провадження можна виділити стадії провадження – відносно відмежовані, виділені у часі й логічно пов'язані сукупності процесуальних дій (процедур), які відрізняються колом суб'єктів і закріплюються відповідними процесуальними актами» [2, с. 488]. Щоправда, як уявляється, у цьому випадку неможна абсолютизувати думку про «закріплення стадій окремими процесуальними актами», адже на відміну від традиційних видів процесу (кримінального та цивільного) діяльності адміністративних органів невластивий такий високий рівень формалізації, за винятком хіба що окремих видів проваджень (наприклад, у справах про адміністративні правопорушення) [2, с. 488].

Досить близьким є також визначення стадій професором О.В. Кузьменко: «під стадією адміністративного провадження слід розуміти підпорядковану загальній меті цього виду адміністративного провадження його відносно відокремлену частину, що має власні особливості та завдання» [3, с. 121]. Заслужують уваги акценти на підпорядкованості загальній меті, на відносній відокремленості частини провадження, та на наявності власних завдань [3, с. 121].

Стосовно переліку стадій процедури прийняття адміністративних актів, то загальноновизначеного підходу у нашій вітчизняній доктрині немає (зокрема, якщо оглянути позиції адміністративістів – прихильників управлінської концепції адміністративного процесу). Наприклад, О.М. Бандурка та М.М. Тищенко виділяють такі стадії адміністративного процесу:

1) стадія аналізу ситуації, у ході якої збирається і фіксується інформація, оцінюється перспектива подальшого руху справи, ухвалюється рішення про необхідність такого руху. Цю стадію можна також назвати стадією порушення адміністративної справи;

2) стадія ухвалення рішення в справі, у ході якої:

а) дається юридична оцінка зібраної інформації;

б) досліджуються матеріали справи, ухвалюється конкретне рішення;

3) стадія оскарження або опротестування рішення в справі (ця стадія має факультативний характер);

4) стадія виконання ухваленого рішення [4, с. 21].

Отже, охарактеризуємо детально перші дві стадії процедури надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Подача громадянином заяви і прийняття його до розгляду державним органом надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно – *початкова стадія* [5, с. 153]. На цій стадії громадянин офіційно виражає свій намір реалізувати своє право, свій обов'язок. Розгляд справи, пов'язаної зі здійсненням прав громадянина, зазвичай відбувається з його ініціативи на підставі поданої заяви [5, с. 153]. Форма заяви, як правило, письмова, хоча у

законодавстві немає прямої вказівки на необхідність письмової форми або на допустимість усної. У більшості випадків, якщо нормативний акт згадує про заяву, то передбачається, що йдеться про письмовий документ. Іноді на практиці заявою вважається сам факт звернення громадянина до органу влади [5, с. 153].

Перша стадія – прийняття й перевірка документів надання публічних послуг, що подаються для державної реєстрації прав та їх обтяжень; реєстрація заяви. Зазначену стадію, треба поділити на 2 підстадії: 1) подання та реєстрація заяви; 2) перевірка документів, що подаються для державної реєстрації прав [5, с. 152].

Слід зазначити, що вказана стадія розпочинається не з прийняття документів, як визначив законодавець, а шляхом подання заявником заяви. У результаті прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12.02.2015 р. № 191-VIII [6] було розширено коло суб'єктів, яким надано повноваження з прийому та видачі документів у сфері державної реєстрації прав і з 05.04.2015 р. такі повноваження отримали посадові особи органів місцевого самоврядування, адміністратори ЦНАП та нотаріуси [6]. У Херсонській області, наприклад, адміністратори ЦНАП отримали можливість приймати такі заяви з 16.10.2015 р. [6].

Існує декілька форм подачі заяв: паперова та електронна форма. Паперова форма може реалізуватися в декілька способів: безпосереднє подання (до Відділу, нотаріусу, органів місцевого самоврядування або ЦНАП) або шляхом надсилання поштою з описом вкладення [7].

Електронну форму подання заяви щодо надання публічних послуг із державної реєстрації речових прав на нерухоме майно можуть використовувати лише такі суб'єкти: державний виконавець, наприклад, стосовно накладення чи зняття арешту на нерухоме майно, припинення іпотеки, зняття заборони відчуження об'єкта нерухомого майна тощо. Державна реєстрація прав здійснюється на підставі заяви власника, іншого правонабувача, сторін (сторони) правочину, за яким виникло право, або уповноважених ними (нею) осіб, або державного кадастрового реєстратора тощо [5, с. 153].

Реєстрація обтяжень здійснюється на підставі заяви органу або посадової особи, якими встановлено / припинено обтяження, особа в інтересах якої встановлено / припинено обтяження, уповноваженої ними особи. Під час здійснення реєстрації іпотеки заявником є іпотекотримач, а в разі реєстрації припинення іпотеки заяви можуть також подавати: особа, якою припинено іпотеку, особа, в інтересах якої припинено іпотеку, та державний виконавець, у разі придбання (передачі) за результатом прилюдних торгів (аукціонів) нерухомого майна, що є предметом іпотеки [5, с. 153].

Державна реєстрація припинення іпотеки за загальним правилом здійснюється на підставі заяви обтяжувача, яку він зобов'язаний подати протягом 5 робочих днів із дня припинення іпотеки, обтяження самостійно або на письмову вимогу боржника чи іншої особи, права якої порушено через наявність таких реєстраційних записів. Відповідальність за порушення вказаного строку законодавцем не передбачено, що призводить до невиконання цієї норми обтяжувачами

[5, с. 153].

Заявник під час подання заяви особисто пред'являє органів державної реєстрації прав або іншим суб'єктам, які мають право приймати заяви, документ, який посвідчує його особу [5, с. 153]. Документом, що посвідчує особу, є паспорт громадянина України, посвідка на проживання особи, яка мешкає в Україні, національний, дипломатичний чи службовий паспорт іноземця або документ, що його замінює [5, с. 153]. Документом, що посвідчує особу, яка не досягла 16-річного віку, є свідоцтво про народження [5, с. 153]. Документом, що посвідчує посадову особу органу державної влади або органу місцевого самоврядування, є службове посвідчення. У разі подання заяви уповноваженою особою додатково пред'являється документ, що підтверджує її повноваження [5, с. 153].

Державний реєстратор, посадова особа органу місцевого самоврядування, адміністратор ЦНАПу, нотаріус приймають заяви у порядку черговості їх надходження та реєструють їх у базі даних про реєстрацію заяв і запитів з автоматичним присвоєнням їм реєстраційного номера, фіксацією дати та часу реєстрації [5, с. 153].

Разом із заявою подаються оригінали паперових / електронних документів необхідних для проведення державної реєстрації прав, їх паперові/електронні копії, засвідчені в установленому порядку або виготовлені шляхом сканування таких документів у паперовій формі, а також документ, що підтверджує внесення плати за надання витягу, та документ про сплату адміністративного збору [5, с. 154].

Подання заявником документів, необхідних для здійснення державної реєстрації прав не у повному обсягу не є підставою для відмови в прийнятті заяви, а є підставою для зупинення її розгляду [8]. Єдиною підставою для відмови в прийнятті заяви є відсутність документа, що підтверджує внесення плати за надання витягу з Державного реєстру прав, та документа про сплату адміністративного збору, крім випадків, коли осіб звільнено від таких оплат (п. 13 Порядку № 868) [8].

Основними завданнями цієї стадії є: перевірка наявності документів про сплату адміністративного збору надання публічних послуг і надання витягу з Державного реєстру прав; прийняття заяви та документів, необхідних для здійснення державної реєстрації прав; реєстрація заяви у базі даних про реєстрацію заяв і запитів; перевірка документів на відповідність загальним вимогам [5, с. 154].

Другою стадією є встановлення факту відсутності підстав для відмови в наданні публічних послуг із державної реєстрації прав та їх обтяжень на нерухоме майно, зупинення розгляду заяви про державну реєстрацію прав та/або їх обтяжень – стадія «досліджень усіх обставин справи» [5, с. 154].

На підставі розгляду документів поданих для проведення державної реєстрації державний реєстратор вирішує чи є підстави для зупинення розгляду заяви надання публічних послуг із державної реєстрації прав та їх обтяжень на нерухоме майно або наявні інші підстави, за яких необхідно відмовляти у проведенні державної реєстрації прав [5, с. 156].

Отже, адміністративна процедура надання публічних послуг із державної реєстрації прав та їх обтяжень на нерухоме майно складається з таких стадій (етапів та дій):

1) подання заяви та документів до неї (включає такі дії, як прийняття й перевірка документів, що подаються для державної реєстрації прав та їх обтяжень; реєстрація заяви тощо);

2) розгляд справи або дослідження всіх обставин стосовно надання публічної послуги;

3) прийняття рішення стосовно надання публічної послуги з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно;

4) внесення записів до державного реєстру прав відносно надання публічної послуги з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно;

5) видача документів стосовно надання публічної послуги з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Список використаних джерел

1. Тимошук В.П. Процедура прийняття адміністративних актів: питання правового регулювання: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 214 с.
2. Адміністративне право України: у 2 т. / В.Б. Авер'янов та ін.. К.: Юридична думка, 2004. Т. 2: Особлива частина. 583 с.
3. Кузьменко О.В. Структура адміністративного процесу: оновлення виміру. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених*: спец. вип.: у 2 ч. Сімферополь: Кримський юрид. ін-т Харківського ун-ту внутрішніх справ; ПП «Ельнью», 2005. Ч. 1. С. 117–121.
4. Бандурка О.М. Міліція й населення: теорія й досвід партнерства: монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 199 с.
5. Тамаря Я.В. Стадії адміністративної процедури з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. № 78. С. 150–156.
6. Про затвердження Інструкції про порядок державної реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна, що перебувають у власності юридичних та фізичних осіб: наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 09.06.1998. № 121. *Офіційний вісник України*. 1998. № 26. С. 203.
7. Деякі питання спрощення порядку надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. № 137. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 59. 1 квіт.
8. Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 р. № 868. *Офіційний вісник України*. 2013. № 96. Ст. 3549.

References

1. Tymoshuk V.P. Procedure for adopting administrative acts: issues of legal regulation: dis.... cand. jurid. Science: 12.00.07. K., 2009. 214 p. (in Ukrainian)
2. Administrative law of Ukraine: academic course: [textbook for students. jurid. special higher education lock: in 2 volumes / V.B. Averianov et al. Kyiv: Yurydychna dumka, 2004. Vol. 2: special part. 583 p. (in Ukrainian)
3. Kuzmenko O.V. The structure of the administrative process: updating the measurement. *Actual problems of modern science in the research of young scientists: special. issue: in 2 parts*. Simferopol: Crimean jurid. Institute of Kharkiv University of Internal Affairs; PE «Elinho», 2005. Part 1. pp.

117– 121. (in Ukrainian)

4. Bandurka O.M. Police and population: theory and experience of partnership: a monograph. Kharkiv: Nat. un-tu vnutr. Affairs, 2004. 199 p. (in Ukrainian)

5. Tamaria Y.V. Stages of administrative procedure for state registration of real rights to immovable property. *Current issues of state and law*. 2017. № 78. pp. 150–156. (in Ukrainian)

6. On approval of the Instruction on the procedure for state registration of ownership of real estate owned by legal entities and individuals: Order of the State Committee for Construction, Architecture and Housing Policy of Ukraine dated 09.06.1998. № 121. *Official Bulletin of Ukraine*. 1998. № 26. P. 203. (in

Ukrainian)

7. Some issues of simplification of the procedure for providing administrative services in the field of state registration of real property rights and their encumbrances: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 18.03.2015 № 137. *Government courier*. 2015. № 59. 1 April. (in Ukrainian)

8. On approval of the Procedure for state registration of rights to immovable property and their encumbrances: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 17.10.2013 № 868. *Official Gazette of Ukraine*. 2013. № 96. Art. 3549. (in Ukrainian)

МИХАЙЛОВ

Андрій Миколайович
amykhaylov79@gmail.com

УДК 330.341.1:336

MECHANISM OF IMPLEMENTATION OF
INVESTMENT AND INNOVATION
TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL
SPHERE OF UKRAINE

ПИЗНЯК

Дмитро Юрійович
dmytropizniak@gmail.com

д.е.н., професор, завідувач
кафедри, Сумський
національний аграрний
університет

МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ
УКРАЇНИ

магістрант, Сумський
національний аграрний
університет

DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).3](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).3)

MYKHAILOV Andrii Mykolaiovych – Doctor of Economics, Professor, Head of department, Sumy National Agrarian University

PIZNIAK Dmytro Yuriyovich – master, Sumy National Agrarian University

Introduction. In the conditions of continuous development of investment and innovative technologies the necessary requirement for the further successful and productive development of an agro-industrial complex is updating of technics, technologies, management methods, the organization of production.

The purpose of the paper is to study the innovative development of the agricultural sector of Ukraine and to develop a mechanism for implementing investment and innovation technologies.

Results. The implementation of the mechanism of introduction of investment and innovation technologies in the agricultural sector should become an effective means of ensuring innovative development in all parts of the technological chain of agricultural production.

The main task of the mechanism is primarily to ensure the coherent development of all its components – agricultural enterprises on the basis of deepening agro-industrial integration and involvement in the production of the latest advances in science and technology.

Thus, the mechanism of introduction of investment and innovation technologies in the agricultural sector should ensure the implementation of a number of tasks:

- stimulating scientific developments aimed at creating new technologies and agricultural products;
- effective transfer of scientific achievements, knowledge and results of scientific developments into production;
- financing of investment and innovation projects on acceptable terms for agricultural enterprises;
- fair distribution of results of investment and innovation projects;
- deepening agro-industrial integration;
- development, examination and support of investment and innovation programs and projects;
- education, training and retraining;
- formation of investment and innovative way of thinking;
- participation of the state and regional authorities in investment and innovation activities of agro-industrial enterprises.

Conclusions. Thus, the need to implement the mechanism of investment and innovation technologies in the agricultural sector will create a favorable environment for innovation, bring the agricultural sector of Ukraine to the world level, will ensure the receipt of competitive agricultural products.

* * *

Вступ. В умовах невинного розвитку інвестиційно-інноваційних технологій необхідною вимогою для подальшого успішного та продуктивного розвитку агропромислового комплексу є оновлення техніки, технологій, методів управління, організації виробництва.

Метою статті є дослідження інноваційного розвитку аграрної сфери України та розробка механізму впровадження інвестиційно-інноваційних технологій.

Результати. Імплементация механізму впровадження інвестиційно-інноваційних технологій в аграрному секторі має стати дієвим засобом забезпечення інноваційного розвитку в усіх ланках технологічного ланцюга виробництва сільськогосподарської продукції.

Головне завдання механізму полягає насамперед у забезпеченні спряженого розвитку всіх його складових – сільськогосподарських підприємств на основі поглиблення агропромислової інтеграції і залучення у виробництво останніх досягнень науки і техніки.

Отже, механізм впровадження інвестиційно-інноваційних технологій в аграрну сферу має забезпечити реалізацію низки завдань:

- стимулювання наукових розробок, що мають на меті створення нових технологій і продуктів сільського господарства;
- ефективну передачу досягнень науки, знань і результатів наукових розробок у виробництво;
- фінансування інвестиційно-інноваційних проєктів на прийнятних умовах для сільськогосподарських підприємств;
- справедливий розподіл результатів інвестиційно-інноваційних проєктів;
- поглиблення агропромислової інтеграції;
- розроблення, експертизу і супроводження інвестиційно-інноваційних програм і проєктів;
- освіту, підготовку і перепідготовку кадрів;
- формування інвестиційно-інноваційного способу мислення;
- участь держави та регіональних органів влади в інвестиційно-інноваційній діяльності агропромислових підприємств.

Висновки. Отже, імплементация механізму інвестиційно-інноваційних технологій в аграрній сфері дозволить: сформувати сприятливе середовище для здійснення інноваційної діяльності, вивести аграрну сферу України на світовий рівень, забезпечити отримання конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції.

Keywords: investment and innovation technologies, agrarian sphere, innovations, investment and innovation technologies, agrarian sphere

Ключові слова: інвестиційно-інноваційні технології, аграрна сфера, інновації

INTRODUCTION

The agricultural sector plays a key role in the development of Ukraine. It is a filler of the state budget, supplies foreign exchange earnings, ensures food security of the country. The development of market relations in the agricultural sector requires businesses to use the latest technologies, new management mechanisms to increase the competitiveness of agricultural enterprises in the face of intensifying competition and intensifying globalization processes. In the conditions of unceasing development of investment and innovative technologies the necessary requirement for the further successful and productive development of an agro-industrial complex is updating of technics, technologies, management methods, the organization of production. Thus, the implementation of modern investment and innovation technologies in the agricultural sector will increase efficiency and increase the commodity potential of agriculture, reduce the risk of non-reimbursement of full costs incurred in the production and sale of agricultural products, which is an important task of management in the agricultural sector.

Analysis of recent research and publications.

Leading foreign and domestic scientists have studied the problems of investment and innovation development of the agricultural sector. Significant scientific achievements in this area have been made by such foreign scientists as O. Amosha [1], D. Bessant [2], P. Drucker [3], and et.al. Domestic scientists have also made a significant contribution to scientific approaches to the development of investment and innovative technologies in the agricultural sector. In particular, meaningful proposals are contained in the works of V. Andriychuk [4], V. Ambrosov [5], S. Volodin [6], M. Kropyvka [7], M. Malik [8], A. Mikhailov [9], and et.al. However, the mechanism of introduction of investment and innovation technologies in the agricultural sphere of Ukraine needs further research.

The **PURPOSE** of the paper is to study the innovative development of the agricultural sector of Ukraine and to

develop a mechanism for implementing investment and innovation technologies.

RESEARCH METHODS

The following methods are used in the research process: abstract-logical (theoretical generalizations and formation of propositions), monographic (study of theoretical bases of developments and introduction of the mechanism of investment-innovative technologies in the agrarian sphere of Ukraine).

RESULTS

Today, agricultural producers have different levels of security of their activities with the resources of the production process. At the same time, they operate in the same conditions of the domestic market of agricultural raw materials, infrastructural, price and competitive levers of which further deepen this stratification.

Gary Moore, an American historian and director of agriculture and domestic graduate programs at North Carolina State University, has compiled a list of the top 10 innovations of the last century. Here it is [10]: computers, biotechnology, agricultural chemicals, electrification of rural areas, artificial insemination in animal husbandry, soil protection service, farm loans, gas tractors, hybridization, cooperatives.

"Many people have repeatedly heard of the incredible success in agriculture in Australia, Israel, the United States, Canada and the Netherlands, where IT solutions in agriculture are widely used. In Ukraine, innovation is worse – the percentage of penetration of high technology in the agricultural sector is still quite low – about 10-12 % compared to world leaders, but we are clearly on the right track "[11].

Experts say that "among modern innovative solutions that will affect the future of all mankind, importance is given to technologies related to agricultural production and food supply – technologies that will radically change agriculture [12]." (table 1).

Table 1

Technologies that will soon change the agriculture of Ukraine

Sensors	Food	Automatization	Engineering
Biometrics of farm animals	Creation of new strains of animals and plants	Agricultural work	Creation of closed ecological systems
Yield sensors	Meat production "in vitro"	Robotic farm swarms	Vertical agriculture

"Foreign investors in 90 % of cases are customers of agroinnovation developments for Ukrainian IT specialists. If Ukrainian agricultural companies do not reconsider their attitude to innovation, they will be doomed to constantly catch up with foreign competitors in the introduction of new technologies" [13].

The implementation of the mechanism of introduction

of investment and innovation technologies in the agricultural sector should become an effective means of ensuring innovative development in all parts of the technological chain of agricultural production.

The mechanism should ensure the implementation of the functions of motivation for innovation, diagnosis, development and selection of project development, fore-

casting, implementation and monitoring. These functions correspond to the stages of the innovation process, as the mechanism must ensure the implementation of each stage, the sequence, continuity and cyclical nature of the investment and innovation process.

The main task of the mechanism is primarily to ensure the coherent development of all its components – agricultural enterprises on the basis of deepening agro-industrial integration and involvement in the production of the latest advances in science and technology.

Thus, the mechanism of introduction of investment and innovation technologies in the agricultural sector should ensure the implementation of a number of tasks:

- stimulating scientific developments aimed at creating new technologies and agricultural products;
- effective transfer of scientific achievements, knowledge and results of scientific developments into production;
- financing of investment and innovation projects on acceptable terms for agricultural enterprises;
- fair distribution of results of investment and innovation projects;

- deepening agro-industrial integration;
- development, examination and support of investment and innovation programs and projects;
- education, training and retraining;
- formation of investment and innovative way of thinking;
- participation of the state and regional authorities in investment and innovation activities of agro-industrial enterprises.

State participation is a catalyst for investment and innovation and the driving force of the mechanism of investment and innovation development of the agricultural sector because, without the active participation of the state, this mechanism will not work. At later stages of development it is possible to form an investment and innovation mechanism capable of independent movement and self-development. Unfortunately, this is not a short-term prospect.

The mechanism of introduction of investment and innovation technologies in the agricultural sphere is presented on fig. 1.

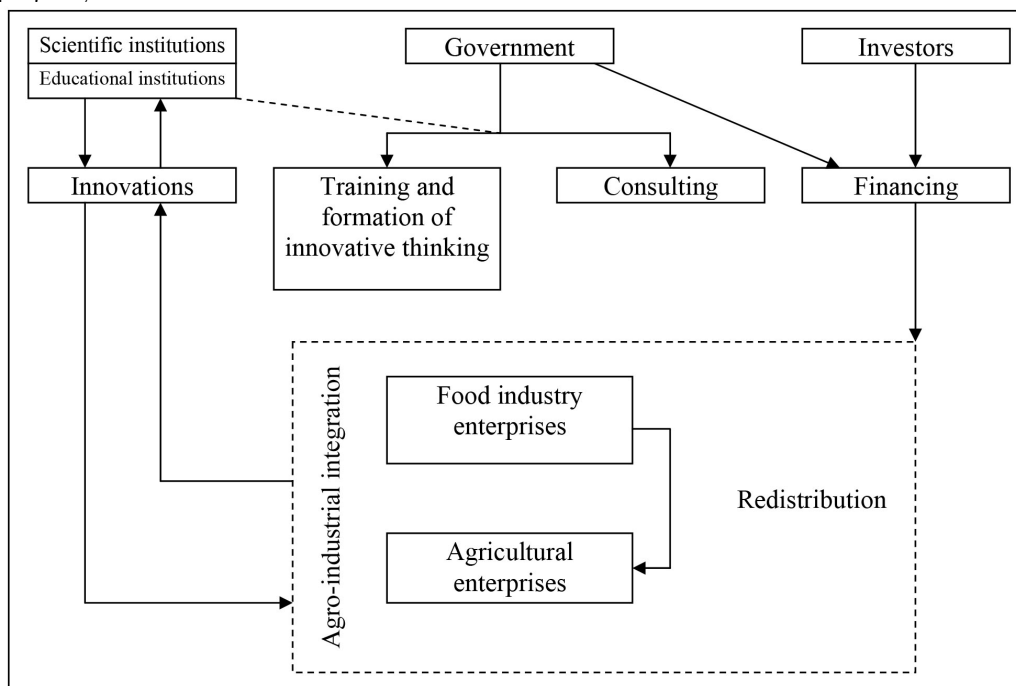

Fig. 1. The mechanism of introduction of investment and innovative technologies in the agricultural sphere of Ukraine

To stimulate the development of agro-industrial complex, in our opinion, it is advisable to use the experience gained in other countries to create regional integrated production structures. For example, to stimulate the development of the agricultural sector it is necessary to create territorial clusters in which technological processes are carried out according to the scheme of a complete closed cycle: from feed production to processing of raw materials and sales of finished products through its own trade network [4]. To attract investment, participants in targeted programs are provided with guarantees from the regional budget to obtain bank loans, property tax benefits. The regional authorities can bear the costs of creating the necessary engineering infrastructure of livestock and crop facilities under construction and access roads to them.

CONCLUSIONS

Thus, the need to implement the mechanism of investment and innovation technologies in the agricultural sector will create a favorable environment for innovation, bring the agricultural sector of Ukraine to the world level, will ensure the receipt of competitive agricultural products. Research institutions and organizations must create an appropriate climate for investment and innovation entrepreneurship in an integrated structure. And undoubtedly, as already mentioned, to achieve positive results requires support from the state: guarantees of the region, financing and co-financing of projects and programs.

References

1. Amosha O.I. Organizational and economic mechanisms of intensification of innovation activity in Ukraine. URL: http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/3103/st_31_2.pdf?sequenc (in Ukrainian)
2. Bessant J.R., Tidd J. Innovation and entrepreneurship. N.J.: John Wiley, 2007. 462 p.
3. Druker P.F. Business and innovation. Saint Petersburg, 2007. 432 p. (in Russian).
4. Andriychuk V.H. Innovative modernization of the domestic economy: strategic guidelines and mechanism for their implementation. *Foreign trade: economics, finance, law*. 2010. № 1. pp. 4–8. (in Ukrainian).
5. Ambrosov V.Y., Marenych V.F. Wholesale enterprises as a basis for the introduction of innovations. *Economics of agro-industrial complex*. 2007. № 6. pp. 14–19. (in Ukrainian).
6. Volodin, S.A. Model of innovative development of agrarian science on the example of NAAS of Ukraine system. *Innovative economy*. 2014. № 3 (52). pp. 5–24. (in Ukrainian).
7. Kropivko M.F., Orlova, T.S. Organizational forms of innovation in agro-industrial production using the potential of agricultural science. *Economics of agro-industrial complex*. 2007. № 7. pp. 11–18. (in Ukrainian).
8. Malik M.J., Need, O.A. Competitiveness of agrarian enterprises: methodology and mechanisms: monograph. Kyiv: Institute of Agrarian Economics, 2007. 270 p. (in Ukrainian).
9. Mikhailov A.M. Reengineering of business processes of the marketing sphere of industrial enterprises, as a component of bringing domestic products to international markets: collective monograph / ed. L.M. Taraniuk. Sumy National Agrarian University. 2018. pp. 309–322. (in Ukrainian).
10. TOP-10 agricultural innovations for the last century. URL: <http://agroportal.ua/ua/publishing/inopressa/top10-agrarnykh-innovatsii-za-poslednee-stoletie/> (in Ukrainian).
11. Agriculture of Ukraine through the eyes of experts. URL: <https://smartfarming.ua/insayty/sil-s-ke-hospodarstvo-ukrayiny-ochyma-ekspertiv> (in Ukrainian).
12. 8 technologies that will soon change agriculture. URL: <https://landlord.ua/news/8-tekhnohii-iaki-nevdovzi-zminiat-silске-hospodarstvo> (in Ukrainian).
13. Digitalization: who today invests in agroinnovation in Ukraine. URL: <https://landlord.ua/news/tehnologii/didzhytalizatsiia-khto-sohodni-investuie-v-ahroinnovatsii-v-ukraini/> (in Ukrainian).

Список використаних джерел

1. Амоша О.І. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні. URL: http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/3103/st_31_2.pdf?sequenc
2. Bessant J.R., Tidd J. Innovation and entrepreneurship. N.J.: John Wiley, 2007. 462 p.
3. Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. Санкт-Петербург, 2007. 432 с.
4. Андрійчук В.Г. Інноваційна модернізація вітчизняної економіки: стратегічні орієнтири та механізм їх реалізації. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2010. № 1. С. 4–8.
5. Амбросов В.Я., Маренич В.Ф. Великотоварні підприємства як основа впровадження інновацій *Економіка АПК*. 2007. № 6. С. 14–19.
6. Володін С.А. Модель інноваційного розвитку аграрної науки на прикладі системи НААН України. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3 (52). С. 5–24.
7. Кропивко М.Ф., Орлова Т.С. Організаційні форми впровадження інновацій в агропромислове виробництво з використанням потенціалу аграрної науки. *Економіка АПК*. 2007. № 7. С. 11–18.
8. Малік М.Й., Нужна О.А. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: монографія. К.: Інститут аграрної економіки, 2007. 270 с.
9. Михайлов А.М. Реінжиніринг бізнес-процесів маркетингової сфери промислових підприємств, як складова виведення вітчизняної продукції на міжнародні ринки: колективна монографія / за ред. Л.М. Таранюка. Сумський національний аграрний університет, 2018. С. 309–322.
10. ТОП-10 аграрних інновацій за останнє сторіччя. URL: <http://agroportal.ua/ua/publishing/inopressa/top10-agrarnykh-innovatsii-za-poslednee-stoletie/>
11. Сільське господарство України очима експертів. URL: <https://smartfarming.ua/insayty/sil-s-ke-hospodarstvo-ukrayiny-ochyma-ekspertiv>
12. 8 технологій, які невдовзі змінять сільське господарство. URL: <https://landlord.ua/news/8-tekhnohii-iaki-nevdovzi-zminiat-silске-hospodarstvo/>
13. Діджиталізація: хто сьогодні інвестує в агроінновації в Україні. URL: <https://landlord.ua/news/tehnologii/didzhytalizatsiia-khto-sohodni-investuie-v-ahroinnovatsii-v-ukraini/>

СМОКВИНА

Ганна Анатоліївна
smokvinaann@gmail.comк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університет

УДК 331.5.024.52

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ТА
РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ У
КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНО-
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙSTATISTICAL ANALYSIS OF THE
SITUATION AND DEVELOPMENT OF THE
LABOR MARKET OF UKRAINE IN THE
CONTEXT OF PROFESSIONAL
QUALIFICATION TRENDSDOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).4](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).4)

ЧАН

Тхі Тхань Тхуї
thanhtuytrantn@gmail.comасистент, Одеський
національний політехнічний
університет**SMOKVINA Hanna Anatoliivna** – XXX PhD in Economics, Associate Professor, Odesa National Polytechnic University**CHAN Tkhi Tkhan Tkhuui** – Assistant, Odesa National Polytechnic University

У статті окреслено стан та проблемні питання розвитку ринку праці України спираючись на статистичні дослідження у контексті професійно-кваліфікаційних тенденцій. Розглянуто основні причини що призвели до збільшення вільної робочої сили. Проаналізовано стан робочої сили, попит на ринку праці та зміни в динаміці зайнятості за секторами економіки. На підставі проведеного аналізу здійснено прогноз рівня зайнятості населення України, попиту на ринку праці за пріоритетними професійними та кваліфікованими групами на майбутні 5 років. Визначено перспективні сектори економіки, де очікується зростання та можливий спад зайнятості. Запропоновано здійснювати статистичний аналіз та визначати основні тенденції на ринку праці під час формування держзамовлення з боку держави та у разі формування переваг у виборі професій із боку населення в перспективі на 5-7 років, що дасть змогу частково розв'язати проблеми зайнятості та безробіття, забезпечивши підприємства потрібною робочою силою.

* * *

В статье обозначено состояние и проблемные вопросы развития рынка труда Украины опираясь на статистические исследования в контексте профессионально-квалификационных тенденций. Рассмотрены основные причины что привели к увеличению свободной рабочей силы. Проанализировано состояние рабочей силы, спрос на рынке труда и изменения в динамике занятости по секторам экономики. На основании проведенного анализа осуществлен прогноз уровня занятости населения Украины, спроса на рынке труда по приоритетным профессиональным и квалифицированным группам на ближайшие 5 лет. Определены перспективные сектора экономики, где ожидается рост и возможный спад занятости. Предложено осуществлять статистический анализ и определять основные тенденции на рынке труда при формировании госзаказа со стороны государства и при формировании предпочтений при выборе профессий со стороны населения в перспективе на 5-7 лет, что позволит частично решить проблемы занятости и безработицы, обеспечив предприятия нужной рабочей силой.

* * *

Introduction. The transformation of social, economic and social relations in the current context of globalization has led to a structural crisis in the labor market. The formation of the knowledge economy, the benefits of information technology, the rapid development of the service sector, changes in working conditions and content, strong competition require review, update and adapt the system of regulation and development of the labor market, with the needs of skilled labor. Unfortunately, the state policy in this direction does not provide an integrated approach to forecasting supply and demand for skilled labor in today's conditions.

The purpose of the paper is to conduct a statistical analysis of the state and development of the labor market of Ukraine in the context of professional and qualification trends and identify promising areas of employment.

Results. The state and problematic issues of the labor market development of Ukraine are determined based on statistical research in the context of professional and qualification trends. The main reasons that led to the increase in free labor are considered. The state of the labor force, demand in the labor market and changes in employment dynamics by sectors of the economy are analyzed. On the basis of the conducted analysis the forecast of the level of employment of the population of Ukraine, demand in the labor market on priority professional and qualified groups for the next 5 years is carried out. Promising sectors of the economy have been identified where growth is expected and employment may decline.

Conclusion. It is proposed to carry out statistical analysis and identify the main trends in the labor market in the formation of government procurement by the state, as well as in the formation of preferences in the choice of professions by the population for 5 to 7 years, which will partially solve employment and unemployment.

Ключові слова: попит, пропозиція, робоча сила, ринок праці, зайнятість, безробіття, прогноз, професійно-кваліфікаційні тенденції, статистичний аналіз

Ключевые слова: спрос, предложение, рабочая сила, рынок труда, занятость, безработица, прогноз, профессионально-квалификационные тенденции, статистический анализ

Keywords: demand, supply, labor force, labor market, employment, unemployment, forecast, professional qualification trends, statistical analysis

ВСТУП

Ринок праці та економічний стан України останнім часом перебуває на етапі трансформаційних змін, що зумовлено негативними наслідками, до яких належать:

- скорочення валового внутрішнього продукту;
- зниження рівня продуктивності праці;
- брак попиту на продукцію власного виробництва і, як наслідок, вітчизняні підприємства закриваються, що призводить до соціальної напруги серед населення через зростання безробіття;
- ускладнення умов зайнятості, через поширення нестандартної зайнятості; міграція та еміграція з України тощо.

Перетворення соціальних, економічних та суспільних відносин у сучасних умовах глобалізації призвели до структурної кризи ринку праці. Становлення економіки знань, переваги інформаційних технологій, стрімкий розвиток галузі сфери послуг, зміни умов та змісту праці, потужна конкуренція вимагають переглянути, відновити та адаптувати систему регулювання та розвитку ринку праці, до потреб підприємств у кваліфікованій робочій силі. На жаль, державна політика у цьому напрямі не передбачає інтегрального підходу до прогнозування попиту і пропозиції на професійно-кваліфіковану робочу силу в умовах сучасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанням стану, реформування, розвитку, координації різних аспектів ринку праці було присвячено чимало праць вітчизняних науковців, зокрема Н.О. Величко, О.С. Кваша, С.В. Глінчевська, Н.Г. Гончаренко, Д.О. Бесчастна, Л.С. Мельничук та інші.

Н.Г. Гончаренко підкреслює невизначену ситуацію, що спостерігається й у напрямі зайнятості населення. Як показують дослідження, за останні роки відбувається значне скорочення зайнятого населення та зростає рівень безробіття [1].

На проблему безробіття як одну з ключових проблем сучасності вказує і Л.С. Мельничук: «Найбільш гострою серед соціально-економічних проблем в Україні є проблема безробіття. Безробіття у нашій країні набуло масового характеру і становить реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя, відбувається зростання напруги на ринку праці, рівня та тривалості безробіття, поширюється розвиток вимушеної неповної та неформальної зайнятості, нелегальна трудова міграція тощо. Отже, проблема соціальної захищеності та зайнятості населення є вкрай актуальною для суспільства та держави» [1,2].

С.В. Глінчевська досліджує розбалансованість ринку праці, що характеризується невідповідністю кількісно-якісних параметрів пропозиції робочої сили та попиту на неї. Розбалансованість виявляється за умови формування на ринку праці надлишкової або працедефіцитної кон'юнктури [3].

Г.А. Смоквіна та інші автори розглядають проблеми ринку праці крізь призму безробіття серед молоді України, яка є наслідком відсутності чітко вираженої державної політики у сфері зайнятості, не-

достатнього рівня реформування трудового законодавства, існування диференціації регіональних ринків праці, а також нездатності робочої сили конкурувати [4].

Водночас, залишаються недостатньо розглянутими питання стану та розвитку ринку праці, спираючись на статистичні дослідження в контексті професійно-кваліфікаційних тенденцій.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті використано методи: наукового дослідження для проведення аналізу літературних джерел, статистичного аналізу та прогнозування для уточнення показників ринку праці.

МЕТА роботи – проведення статистичного аналізу стану та розвитку ринку праці України в контексті професійно-кваліфікаційних тенденцій та виявлення перспективних напрямів зайнятості населення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Економічна криза України та світу має негативні наслідки, що відображаються на економічних показниках та впливає на попит та пропозицію робочої сили та віддзеркалюється в професійно-кваліфікаційній невизначеності.

Зміни пенсійної реформи, зростання рівня безробіття, низький рівень оплати праці, податковий тиск, зростання тіньової економіки, еміграція кваліфікованої робочої сили призвели до загострення проблем на ринку праці. Такі стратегічно проблемні питання, на жаль, не може бути вирішено за короткий час.

За інформацією співробітників відділу соціально-економічних проблем праці Інституту економіки та прогнозування НАН України, «...дисонанс якісної та кількісної підготовки кадрів призводить до підвищення структурного безробіття, що має вплив на ефективність функціонування економіки, розвиток науково-технічного прогресу; зниження виробництва товарів та послуг, а отже, скороченню ВВП» [5].

За даними Державного центру зайнятості населення України останнім часом збільшується попит на робітничі професії, тоді як пропозицію очолюють фахівці з вищою освітою. Проте разом із надмірною пропозицією на робочу силу формується незадоволений попит на вільні робочі місця. Така ситуація, як правило, складається через невідповідність вимог, висунутих до професійного та кваліфікаційного рівня працівників. Тобто особливе значення набуває статичний аналіз стану та тенденцій професійно-кваліфікаційного попиту.

З метою визначення стану та тенденцій ринку праці України проведено статистичний аналіз відповідних показників у 2015-2020 рр.

За даними щорічного Рейтингу Світового банку «Doing Business», який визначає рівень легкості ведення бізнесу у країнах світу, у 2015 р. Україна займала 96 позицію серед 190 країн, у 2019 р. займала 71 позицію та має тенденцію у 2020 р. досягнути 64 позиції, рис. 1 [6].

За даними Державної служби статистики України, чисельність зайнятого населення у працездатному віці у 2019 р. склала 16,6 млн осіб, чисельність безробітних

за методологією МОП становить 1,462 тис. осіб, (детальніше у табл. 1).

Як бачимо, за досліджувані періоди ринок праці Україна не змінює своїх основних тенденцій на стрімке покращення. У 2019 р. населення працездатного віку від 15-70 років збільшилося на 0,8 в.п. порівняно з 2017 р., у 2020 р. показник має тенденцію до збільшення на 0,3 в.п. порівняно з 2019 р. Рівень зайнятого населення за роками також має тенденцію до збільшення. Рівень безробіття у 2019 р. знизився на 0,6 в.п. порівняно з 2018 р., але у 2020 р. спостерігається тенденція до зростання на 0,4 в.п. що є наслідком впливу карантинних заходів.

За умовами стабільного розвитку економіки та за браком впливу різноманітних чинників, які можуть вплинути на рівень зайнятості можна спрогнозувати її загальну тенденцію на найближчі 5 років використовуючи метод екстраполяції (табл. 2).

Як видно з наведених даних табл. 2, відносно базового 2015 р. за роками зростання темп росту зайнятості в середньому склало + 0,1 %, за винятком негативних коливань у 2017-2018 рр.

За умовами дослідження динаміки ринку праці, доцільно проаналізувати зайнятість населення за секторами економіки (табл. 3).

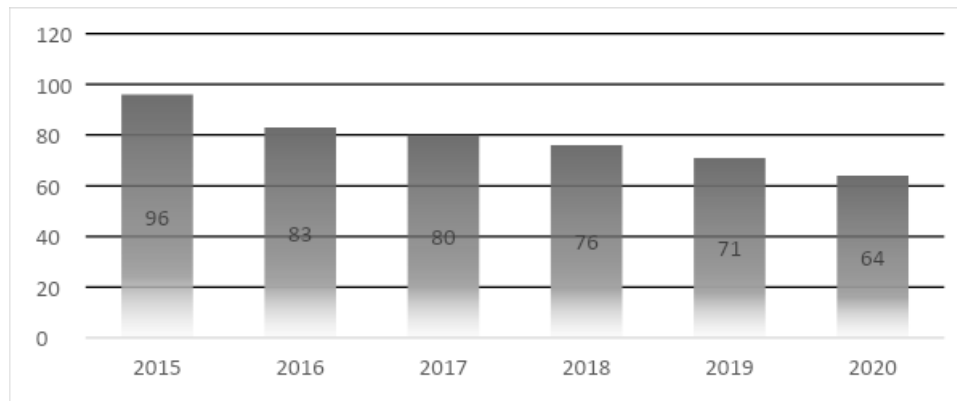

Рисунок 1.1. Місце України в Рейтингу Світового банку «Doing Business» [6]

Таблиця 1

Аналіз стану робочої сили у віці 15-70 років за 2015-2019 рр. та за 1 квартал 2020 р. [7]

Показники	Усе населення					
	2015	2016	2017	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Робоча сила, (тис. осіб)	18097,9	17955,1	17854,4	17939,5	18066,0	18038,9
Рівень участі населення в робочій силі, %	62,4	62,2	62,0	62,6	63,4	63,7
Зайняте населення, (тис. осіб)	16443,2	16576,9	16156,4	16360,9	16578,3	16 490,0
Рівень зайнятості, %	56,7	56,3	56,1	57,1	58,2	58,2
Безробітне населення (за методологією МОП), тис. осіб	1654,7	1678,2	1698,0	1578,6	1487,7	1548,9
Рівень безробіття (за методологією МОП), %	9,1	9,3	9,5	8,8	8,2	8,6

Таблиця 2

Прогноз рівня зайнятості населення України до 2025 р. [розроблено на засадах [7]]

Роки	Чисельність зайнятого населення	Темп росту	
		відповідно до 2015 року	відповідно до попереднього періоду
2015	16443,2	100	100
2016	16576,9	100,81	100,81
2017	16156,4	98,26	97,46
2018	16360,9	99,50	101,27
2019	16578,30	100,82	101,33
2020	16490,00	100,28	99,47
2021	16507,51	100,39	100,11
2022	16525,04	100,50	100,11
2023	16542,59	100,60	100,11
2024	16560,16	100,71	100,11
2025	16577,74	100,82	100,11

Прогноз темпів росту зайнятості в Україні за секторами економіки, % [8]

Сектор	2015/2020	2015/2025
Сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство	121,1	130,6
Гірнична справа і відкриті розробки	108,5	118,5
Виробництва	109,3	119,1
Постачання електроенергії, газу, пари, кондиціонування повітря	101,6	108,9
Водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами, охорона навколишнього середовища	107,8	117,0
Будівництво	98,6	101,1
Гуртова й роздрібна торгівля; ремонт автомобілів і мотоциклів	94,5	98,9
Транспортування і складування	110,2	119,0
Послуги із забезпечення житлом і харчуванням	91,2	93,1
Інформаційні технології та комунікації	93,4	89,8
Фінансова діяльність і страхування	109,6	116,6
Діяльність у сфері нерухомості	94,3	103,2
Професійна, науково-технічна діяльність	82,1	84,4
Адміністративні послуги і служби підтримання	104,0	106,2
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	106,0	110,5
Освіта	94,9	94,0
Охорона здоров'я й соціальна робота	97,7	100,1
Мистецтво, розваги і відпочинок + Інша діяльність у сфері послуг	71,9	73,9
Усього у секторах	102,4	107,7

Найбільш стійке зростання зайнятості очікується за секторами: сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство зростання на +21,1 % у 2020 р., та +30,6 % у 2025 р.; гірнична справа і відкриті розробки майже на +8,5 % у 2020 р., та 18,5 % у 2025 р.; виробництва на +9,3 % у 2020 р., та +19,1 % у 2025 р.; транспортування і складування на +10,2 % у 2020 р. й на +19,0 % у 2025 р.; водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами, охорона навколишнього середовища на +7,8 % у 2020 р. та на +17,0 % у 2025 р.; фінансова діяльність і страхування зростання на +9,6 % у 2020 р., та +16,6 % відповідно у 2025 р.; державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування на +6,0 % у 2020 р. та +10,5 % у 2025 р.

Найбільший спад зайнятості спостерігається за секторами: мистецтво, розваги і відпочинок та інша діяльність у сфері послуг на -28,1 % у 2020 р. й на -26,1 % у 2025 р.; професійна, науково-технічна діяльність на -17,9 % у 2020 р. та на -15,6 % відповідно у 2025 р.

За наведеними даними Міністерства освіти й науки України очікується зростання рівня зайнятості населення у 2020 р. в середньому приблизно на 2,4 %, у 2025 р. приблизно на 7,7 %. Для отримання таких позитивних змін необхідно обрати низку напрямів у сфері зайнятості за секторами економіки:

- розвиток національної економіки як основи для забезпечення продуктивної зайнятості та створення нових робочих місць;
- стимулювання розвитку підприємництва та мозайнятості;
- забезпечення створення гідних умов праці та деініціалізація відносин у сфері зайнятості населення;
- розвиток системи професійної (професійно-технічної) освіти та забезпечення створення умов для професійного навчання впродовж життя;
- забезпечення розвитку інклюзивного ринку пра-

ці, сприяння зайнятості молоді;

– реформування державної служби зайнятості та забезпечення інноваційного розвитку послуг на ринку праці;

– забезпечення реалізації ефективної державної політики у сфері трудової міграції [9, 10].

Кожен із зазначених напрямів має перелік заходів, що дозволять: збільшити кількість зайнятого населення у працездатному віці, зокрема молоді; зменшити рівень безробіття; створити належні умови для зменшення питомої ваги неформальної зайнятості; покращити якість та гідність робочих місць та умов праці, надати можливості для підвищення професійно-кваліфікаційного рівня населення тощо.

Зміни у динаміці зайнятості за секторами має значний вплив на професії, які притаманні конкретному сектору. Такі зміни важливі для загального аналізу та прогнозу й далі переносяться на зайнятість за найбільш пріоритетними професійними групами (табл. 4).

У табл. 4 наведені статистичні дані за звітні 5 років, на підставі яких здійснено прогноз професійних груп за секторами на майбутні 5 років. За всіма наведеними професійними групами визначено стабільний ріст та позитивна тенденція. Найбільш пріоритетними професіями з найвищим темпом росту визначені: робітники, що обслуговують обробляюче устаткування; робітники, що обслуговують виробниче устаткування, складальники; водії автотранспортних засобів та робітники з обслуговування, тобто сектор виробництво та транспортування і складування.

Подальший аналіз зайнятості та прогнозу на попит ринку праці доцільно здійснити за загальним рівнем кваліфікації, який оцінюється за 4-ма рівнями освіти населення: 1 (найвищий) – вища освіта; 2 (високий) – незакінчена вища освіта; 3 (середній) – професійно-технічна освіта, 4 (низький) – повна середня освіта й нижче (табл. 5) [8].

Стан та прогноз попиту на ринку праці за пріоритетними професійними групами тис. осіб

[розроблено на засадах [8]]

Сектор	Код та назва професії	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство	6100. Рослинники та тваринники, робітники, що займаються рибним промыслом	116,09	117,68	125,73	126,56	128,40	131,61	134,90	138,27	141,73	145,27
Гірнична справа і відкриті розробки	7100. Гірники, вибуховники, маляри, лакувальники, чистильники частин будинку	177,54	177,57	176,42	177,57	179,76	180,32	180,88	181,44	182,01	182,57
Виробництво	8000. Бригадир на ділянках основного виробництва (інші виробництва)	2,10	2,13	2,09	2,12	2,15	2,16	2,18	2,19	2,20	2,21
	8100. Робітники, що обслуговують оброблююче устаткування	288,80	290,74	293,35	297,33	301,37	304,60	307,86	311,16	314,49	317,86
	8200. Робітники, що обслуговують виробниче устаткування, складальники	351,05	356,65	356,12	360,15	365,89	369,70	373,54	377,42	381,35	385,32
Транспортування і складування	8322. Водії автотранспортних засобів та робітники з обслуговування	842,12	853,91	857,67	865,59	877,19	886,18	895,26	904,44	913,71	923,08
Водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами, охорона навколишнього середовища	7130. Покрівельники, лицювальники, склярі, водопровідники та електрики	262,25	265,13	263,30	264,65	266,62	267,72	268,83	269,95	271,06	272,18
Фінансова діяльність і страхування	3400. Дилери, брокери, агенти, інспектори, музиканти, тренери, соціальні працівники	413,47	417,92	414,91	416,98	420,60	422,40	424,21	426,02	427,85	429,68
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1000. Законодавці, вищі державні службовці, вищі посадові особи	7,23	7,30	7,29	7,31	7,37	7,41	7,45	7,49	7,53	7,57
Адміністративні послуги і служби підтримки	1400. «Менеджери (управителі) у різних сферах»	244,15	246,91	245,16	246,81	249,11	250,37	251,63	252,90	254,17	255,45
	1200. Керівники підприємств та підрозділів	244,93	247,37	245,73	247,04	249,08	250,13	251,18	252,24	253,30	254,37
	1220. Керівники виробничих підрозділів у галузях економіки	308,83	312,35	312,18	314,77	318,71	321,23	323,77	326,32	328,90	331,50
	1300. Керівники малих підприємств без апарату управління	96,27	97,38	97,49	98,12	99,11	99,83	100,56	101,29	102,03	102,78

Таблиця 5

Прогноз попиту на ринку праці за пріоритетними кваліфікаційними групами, тис. осіб [розроблено на засадах [8]]

Сектор	Назва кваліфікації	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
– Сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство	Аграрні науки та продовольство, Ветеринарна медицина, <i>низький</i>	3481,76	3524,49	3622,33	3646,24	3689,94	3836,70	3989,29	4147,96	4312,93	4484,47
	Аграрні науки та продовольство, Ветеринарна медицина, <i>найвищий</i>	477,96	481,75	483,06	484,32	488,07	494,54	501,09	507,73	514,46	521,28
	Аграрні науки та продовольство, Ветеринарна медицина, <i>вищий</i>	627,45	631,55	630,77	631,59	635,84	640,89	645,98	651,11	656,29	661,50
– Гірничі справи і відкриті розробки – Виробництво	Виробництво та технології, <i>середній</i>	598,45	605,53	609,81	614,44	621,99	637,02	652,42	668,18	684,33	700,87
	Виробництво та технології, <i>найвищий</i>	203,11	205,32	204,57	205,74	207,59	210,34	213,13	215,95	218,82	221,72
	Інформаційні технології, <i>найвищий</i>	164,32	166,19	165,57	166,87	168,82	171,43	174,08	176,76	179,49	182,27
	Інформаційні технології, <i>середній</i>	817,87	828,15	831,80	838,63	849,17	868,93	889,14	909,83	931,00	952,66
	Механічна інженерія, <i>найвищий</i>	386,88	391,19	389,95	392,46	396,44	402,20	408,05	413,98	419,99	426,10
	Механічна інженерія, <i>середній</i>	317,18	320,48	321,37	323,82	327,73	334,09	340,58	347,19	353,93	360,80
	Хімічна та біоінженерія, <i>найвищий</i>	565,84	572,48	570,95	575,21	581,60	591,06	600,68	610,45	620,38	630,47
	Хімічна та біоінженерія, <i>найвищий</i>	120,82	121,94	121,44	122,44	122,38	123,63	124,88	126,15	127,44	128,73
– Транспортвання і складування – Водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами, охорона навколишнього середовища – Фінансова діяльність і страхування	Сфера обслуговування, <i>середній</i>	967,90	980,76	1005,33	1013,32	1026,82	1067,68	1110,17	1154,35	1200,29	1248,05
	Сфера обслуговування, <i>вищий</i>	63,28	63,98	63,96	64,25	64,81	65,80	66,81	67,83	68,87	69,93
– Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – Адміністративні послуги і служби підтримки	Соціальна робота, <i>найвищий</i>	1090,49	1102,60	1097,09	1103,98	1114,22	1128,49	1142,94	1157,58	1172,40	1187,42
	Соціальна робота, <i>вищий</i>	345,66	358,73	358,24	360,49	364,07	379,57	395,73	412,57	430,14	448,45
	Управління та адміністрування, <i>вищий</i>	837,21	846,73	850,23	855,76	864,71	882,39	900,44	918,85	937,64	956,82
	Управління та адміністрування, <i>середній</i>	307,61	310,98	311,81	313,79	316,97	322,91	328,97	335,14	341,43	347,83
	Управління та адміністрування, <i>найвищий</i>	333,44	337,20	336,27	337,53	340,41	344,91	349,47	354,09	358,77	363,52

За даними Міністерства освіти й науки України значний спад спостерігався у 2016 р. для працівників із середнім та низьким рівнем кваліфікації. Починаючи з 2017 р., категорія зазначених працівників має стрімку тенденцію до зростання порівняно з попитом на працівників із високим та найвищим рівнем кваліфікації. За прогнозними даними позитивна тенденція буде здійснюватися поступово з кроком у середньому на +2 % щорічно починаючи з 2018 р.

Така тенденція пов'язана з недостатньо професійною орієнтацією молоді та значною кількістю навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, що призвела до збільшення кількості фахівців із вищою освітою, порівнюючи з обсягом робітничих професій майже вдвічі. Нещодавно ринок робочої сили був перенасичений бухгалтерами, юристами, економістами, маркетологами, психологами. Так за період 2009-2015 рр. на одне вакантне робоче місце економіста претендувало 86 осіб, а бухгалтера більше як 30 [11]. Однак потреби економіки у робочій силі з проведеного статистично дослідження дало змогу виявити і зрозуміти сучасні тенденції які зумовлені зовсім іншими потребами.

ВИСНОВКИ

Перехід України до нового етапу розвитку – доби розвитку економіки знань, повинен супроводжуватися зростанням інноваційних технологій, розвитком механізму ринку праці, об'єднуючи наукові знання в освітньому просторі забезпечуючи потреби сучасного ринку в професійно-кваліфікованих кадрах. Не менш важливим на етапі трансформації економіки є питання якості, рівню освіти, вмінь та можливостей відповідати потребам ринку.

Статистичний аналіз, прогноз та тенденції ринку праці з урахуванням попиту роботодавців необхідно використовувати для формування держзамовлення з боку держави та у формуванні переваг під час вибору професій із боку населення в перспективі на 5-7 років. З урахуванням таких умов можливо частково вирішиться проблема зайнятості та безробіття для забезпечення підприємства якісною та затребуваною робітничою професією. Перспективами подальших розробок у даному напрямку є дослідження питань розвитку інклюзивного ринку праці та сприяння зайнятості молоді.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Н.Г. Аналіз ринку праці та проблеми зайнятості населення України. *Економіка та управління національним господарством*. 2018. Випуск 25. С. 35–38. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/25_2018/9.pdf
2. Мельничук Л.С. Основні проблеми зайнятості населення України. *Наукові праці. Економіка*. 2012. Вип. 177. Т. 189. С. 105–108 URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2012/189-177-20.pdf>
3. Глінчевська С.В. Соціально-економічний аналіз стану ринку праці в Україні. *Економіка і організація управління*. 2016. 2 (22). С. 319–324. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4825/4856>
4. Смоквіна Г.А., Крисенко А.В. Проблеми безробіття серед молоді України. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України у 21 столітті*: матеріали четвертої міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеський національний політехнічний університет, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. Одеса, 12–19 грудня 2013).

Одеса, 2013. С. 95–97. URL: <http://economics.opu.ua/files/science/2013/12.12/Tezi.pdf>

5. Як змінився ринок праці в Україні. *Роботодавець завжди на твоєму боці*. URL: <https://robotodavets.org.ua/2018/12/12/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini.html>

6. Інформація з виконання Плану дій щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» (Doing Business), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1413 станом на 31.07.2020. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=05376d6c-3772-4027-ac6f-73e33e2905a8&title=DoingBusiness2019>

7. Демографічна та соціальна статистика. Ринок праці. Зайнятість та безробіття. *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tr.htm

8. Аналітичний звіт щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні. 2017 р. м. Київ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/2-analitichniy-zvit-shchodo-profesiyno-kvalifikatsiyogo-prognozuvannya-v-ukraini.pdf>

9. Розпорядження Про затвердження основних напрямів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2022 року. Кабінет міністрів України. Від 24 грудня 2019 р. № 1396-р. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2019-%D1%80#Text>

10. Розпорядження Про затвердження плану заходів щодо реалізації Основних напрямів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2022 року. Кабінет міністрів України. Від 3 березня 2020 р. № 216-р. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/216-2020-%D1%80#Text>

11. Величко Н.О. Аналіз стану ринку праці як необхідна складова прогнозування потреб робітничих кадрів в освітньому просторі професійно-технічних навчальних закладів. *Інформаційно-комунікативне пространство як нова среда личности*: матеріали конференції (Запоріжжя, 06.05.2010). URL: <http://lib.iitta.gov.ua/5687/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%83%D0%9F%D0%A2%D0%9D%D0%97.pdf>

References

1. Honcharenko N.H. Analysis of the labor market and employment problems of the population of Ukraine. *Economics and management of the national economy*. 2018. Issue 25. pp. 35–38. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/25_2018/9.pdf (in Ukrainian).
2. Melnychuk L.S. The main problems of employment of the population of Ukraine. *Scientific works. Economy*. 2012. Issue 177. Vol. 189. pp. 105–108. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2012/189-177-20.pdf> (in Ukrainian)
3. Hlinchevska S.V. Socio-economic analysis of the labor market in Ukraine. *Economics and organization of management*. 2016. № 2 (22). pp. 319–324. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4825/4856> (in Ukrainian).
4. Smokvina H.A., Krysenko A.V. Problems of unemployment among the youth of Ukraine. *Problems of the market and development of regions of Ukraine in the 21st century*: Proceedings of the fourth international scientific-practical Internet conference (Odesa National Polytechnic

University, Institute of Market Problems and Economic and Environmental Research of the NAS of Ukraine. Odesa, December 12–19, 2013). Odesa, 2013. pp. 95–97. URL: <http://economics.opu.ua/files/science/2013/12.12/Tezi.pdf> (in Ukrainian).

5. How the labor market in Ukraine has changed. *The employer is always on your side*. URL: <https://robotodavets.org.ua/2018/12/12/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini.html> (in Ukrainian).

6. Information on the implementation of the Action Plan to increase Ukraine's position in the World Bank's Doing Business rating, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 04.12.2019 № 1413 as of 31.07.2020. Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=05376d6c-3772-4027-ac6f-73e33e2905a8&title=DoingBusiness2019> (in Ukrainian).

7. Demographic and social statistics. Labor market. Employment and unemployment. *State Service of Statisticians of Ukraine*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/rp.htm (in Ukrainian).

8. Analytical report on professional qualification forecasting in Ukraine – November 9, 2017. Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/2-analitichniy-zvit-shchodo-profesiyno-kvalifikatsiyogo-prognozuvannya-v-ukraini.pdf> (in Ukrainian).

9. Order on approval of the main directions of

implementation of the state policy in the field of employment and stimulation of creation of new jobs for the period till 2022. Cabinet of Ministers of Ukraine. From December 24, 2019 № 1396-r. Kiev. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2019-%D1%80#Text> (in Ukrainian).

10. Order on approval of the action plan for the implementation of the Main directions of implementation of the state policy in the field of employment and stimulation of creation of new jobs for the period until 2022. Cabinet of Ministers of Ukraine. From March 3, 2020 № 216-r. Kiev. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/216-2020-%D1%80#Text> (in Ukrainian).

11. Velychko N.O. Analysis of the state of the labor market as a necessary component of forecasting the needs of workers in the educational space of vocational schools. *Information and communication space as a new environment of personality: Proceedings of the conference* (Zaporizhzhia, 06.05.2010). URL:

http://lib.iitta.gov.ua/5687/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96_%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%83_%D0%9F%D0%A2%D0%9D%D0%97.pdf (in Ukrainian).

ЯРМАК
Ольга Віталіївна

УДК 330

ВПЛИВ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ НА БЕЗПЕКУ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

THE IMPACT OF CRISIS SITUATIONS ON BUSINESS SAFETY

к.е.н., доцент, Харківський
торгівельно-економічний
інститут Київського
національного торговельно-
економічного університету

DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).5](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).5)

YARMAK Olga Vitaliivna – PhD in Economics, Associate Professor, Kharkiv Trade and Economic Institute of Kyiv National University of Trade and Economics

У статті розглянуто питання ведення бізнесу у кризових ситуаціях. Розглянуто основні напрямки впливу кризових ситуацій на діяльність підприємства на різних рівнях. Визначені фактори впливу коронавірусу на економіку як підприємства, так і країни. Накреслено п'ять факторів впливу кризових ситуацій на економічний стан підприємства та країни. Це руйнування зовнішніх зв'язків, соціально-економічні проблеми та погіршення бізнес-середовища, відтік капіталу з країни, посилення обмежувальних заходів та низький рівень довіри до державної влади. Запропоновані заходи дозволять підвищити ефективність діяльності підприємства за рахунок підвищення стабільності роботи організації.

* * *

В статье рассмотрены вопросы ведения бизнеса в кризисных ситуациях. Рассмотрены основные направления влияния кризисных ситуаций на деятельность предприятия на разных уровнях. Определены факторы влияния коронавируса на экономику как предприятия, так и страны. Намечены пять факторов влияния кризисных ситуаций на экономическое состояние предприятия и страны. Это разрушение внешних связей, социально-экономические проблемы и ухудшение бизнес-среды, отток капитала из страны, усиление ограничительных мер и низкий уровень доверия к государственной власти. Предложенные меры позволят повысить эффективность деятельности предприятия за счет повышения стабильности работы организации.

* * *

Introduction. The article deals with the issues of doing business in crisis situations. The main directions of the influence of crisis situations on the activities of the enterprise at different levels are considered. The factors of influence of the coronavirus on the economy of both the enterprise and the country have been determined.

The purpose of the paper is to clarify the factors that may affect the safety of doing business today and provide recommendations for improving the company's activities. These recommendations will increase the efficiency of the enterprise by increasing the stability of the organization. Among the dangerous factors, increased attention is paid to the coronavirus epidemic.

Results. There are five dangerous factors for the Ukrainian economy in this situation. The first factor is the impact of the pandemic on micro- and macroeconomic processes. The second factor is the falling incomes and deteriorating business environment. The third factor is the increase in capital outflows from the country. The fourth factor is the strengthening by the state of restrictive measures for the population and enterprises. The fifth dangerous factor is the low level of trust of entrepreneurs in public authorities.

Conclusion. Despite all the measures taken, it is currently difficult to assess the real scale and consequences of COVID-19 and other crises for the economy of Ukraine and the world. To date, there is a deterioration of the epidemiological situation in the country. There is also a deterioration in the economic situation of both the country as a whole and individual enterprises. We will be able to see soon how Ukraine will survive this pandemic and what damage will be done to the economy. But the use of the proposed measures will reduce the company's losses from dangerous situations. The impact of the first factor will lead to difficulties in international trade and relocation of personnel. The second factor warns of declining business incomes that have not adapted to quarantine conditions. Counteracting this factor involves the maximum use of remote labor and e-commerce. When forecasting the consequences of the third factor will reduce the supply of foreign currency, which makes the national currency unstable and leads to its depreciation. The action of the fourth factor will lead to a significant complication in the organization of the production process. There may be difficulties in finding and hiring staff, the situation on the labor market will change. The influence of the fifth factor will lead to the fact that the organization can not adequately and effectively respond to external influences.

Ключові слова: економічна безпека, кризова ситуація, криза, коронавірус

Ключевые слова: экономическая безопасность, кризисная ситуация, кризис, коронавирус

Keywords: economic security, crisis situation, crisis, coronavirus

ВСТУП

Кризи різних видів часто фіксуються, починаючи з середини XIX ст. Після 80-х років XX ст. вони стали з'являтися дуже часто. Вони впливають на безпеку підприємницької діяльності. Знання наслідків та причин криз дозволяє оптимізувати діяльність підприємства. Кризи з'являються завжди раптово, вони приво-

дять до руйнівних наслідків в окремих галузях, регіонах країнах. Об'єктивно, криза характеризується низкою взаємопов'язаних ситуацій, які підвищують складність і ризик управління. Водночас можливо віддалення кризи і її профілактика, стабілізація кризи, переростання однієї кризи в інший, вихід з кризи, який не виключає її в майбутньому. Циклічно працює не тільки економіка, а й природа, і не тільки процес еконо-

мічного розвитку призводить до кризових ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання кризових ситуацій та безпеки роботи підприємства у цих умовах було досліджено у роботах таких вчених, як А. Грищенко [1], І. Дацюк [2], Н. Демчук [3], П. Кухта [5], І. Петрук [6], С. Reinhart, К. Rogoff [7], N. Ferguson [8] тощо. Але вплив сучасних глобальних загрозу цих статтях проаналізовано недостатньо.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті використано низку методів наукового дослідження, до яких насамперед належать загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Для уточнення показників використано методи синтезу, метод аналогій, а також метод аналізу літературних джерел.

МЕТА статті – уточнити фактори, що можуть сьогодні впливати на безпеку ведення бізнесу та надати рекомендації для посилення безпеки діяльності підприємства. Ці рекомендації дозволять підвистити ефективність організації за рахунок підвищення стабільності. Серед небезпечних факторів посилення увага приділена епідемії корона вірусу та кризам різної природи.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сьогодні підприємства стикаються з низкою негативних факторів. Серед цих факторів найбільш суттєвими є фактори, пов'язані з епідеміологічною ситуацією. У результаті стрімкого поширення пандемії коронавірусу, внаслідок негативного впливу пандемії на економіку, світова та українська економіка зштовхнеться з суттєвими фінансово-економічними проблемами. Очікується, що рівень валового внутрішнього продукту (ВВП) України за різними прогнозами під впливом пандемії може знизитися на 5-8 %. Ще одним важливим фактором негативного впливу є рівень цін на природні ресурси на світовому ринку. Розглянемо як ці фактори будуть впливати на економічну безпеку. Визначають наступні складові економічної безпеки:

- фінансова;
- інтелектуальна і кадрова;
- техніко-технологічна;
- політико-правова;
- екологічна;
- інформаційна;
- силова.

Кожна з перерахованих вище функціональних складових економічної безпеки підприємства характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв і способами забезпечення.

Варто сказати, що експерти в області економічних процесів, починаючи з 2014-2015 рр. прогнозували глобальну циклічну економічну кризу, передумовою якої часто називали надлишкову капіталізацію існуючих ринків і посилення монополізації економічного простору [2]. Однак каталізатором кризи виступив процес поширення коронавірусної інфекції, що одержала офіційну назву COVID-19. На тлі соціально-економічних проблем, що виникли в результаті пандемії, навіть такі політико-економічні процеси як торгова війна США з Китаєм, відійшли на другий план [4].

Так, пандемія COVID-19 стала своєрідним «тригером», перемикачем соціально-економічних, а так само частково політичних процесів у світовому економічному просторі.

Для економіки України у цій ситуації виникає п'ять небезпечних факторів.

Перший фактор – вплив пандемії на мікро- і макроекономічні процеси. Він приведе до часткового руйнування зовнішньоекономічних партнерських відносин з іншими країнами.

Другий фактор – це соціально-економічні проблеми, що супроводжують пандемію, обтяжуються падінням доходів населення та погіршення умов бізнес-середовища.

В якості третього небезпечного фактора для економіки експерти прогнозують посилення відтоку капіталу з країни. На жаль, історія вже довела, що під час будь-яких кризових подій, що протікають в Україні, відбувається втеча капіталу в більш стійкі економіки, а також у офшори[3].

Четвертий фактор – це посилення з боку держави обмежувальних заходів для населення і підприємств.

В якості п'ятого небезпечного фактору виступає низький рівень довіри підприємців до органів державної влади, що приведе до зростання невизначеності у бізнесі-середовищі та неможливості прогнозувати розвиток власного бізнесу на 5-10 років уперед.

Надамо рекомендації стосовно дій підприємства в цих умовах. За більшістю досліджень, це наступні заходи:

- виявлення реальних і прогнозування потенційних небезпек і загроз;
- знаходження способів їх запобігання, ослаблення або ліквідації наслідків їх впливу;
- знаходження сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки підприємства;
- організація взаємодії з правоохоронними та контрольними органами з метою запобігання і припинення правопорушень, спрямованих проти інтересів підприємства;
- створення власної, відповідної небезпекам і загрозам, служби безпеки підприємства.

Розглянемо ці заходи у ключі наведених вище факторів. Вплив першого фактору приведе до труднощів у міжнародній торгівлі та переміщенні персоналу. Другий фактор попереджує про скорочення доходів бізнесу, що не пристосувався до умов карантину. Протидія цьому фактору передбачає максимальне використання віддаленої праці та електронної комерції. Наслідки дії третього фактора призведуть до скорочення пропозиції іноземної валюти, що робить національну валюту нестабільною і призводить до її знецінення. З метою підтримки національної валюти держава змушена проводити валютні інтервенції, які зі свого боку постійно знижують обсяг міжнародних резервних активів, надаючи тим самим тиск на платіжний баланс і банківський сектор внаслідок, наприклад, відтоку вкладів, особливо в умовах економічних криз. Дія четвертого фактору приведе до суттєвого ускладнення в організації виробничого процесу. Можливі труднощі з пошуком та наймом персоналу, зміниться ситуація на ринку праці. Вплив п'ятого фактору приведе до того, що організація не може

адекватно і ефективно реагувати на зовнішні впливи, особливо екстремального характеру, вона неминуче приходить в суперечність з навколишнім бізнес-ландшафтом. Здатність до виживання у нестабільному середовищі оцінюється адаптаційним потенціалом у ставленні до змін на всіх рівнях економічного простору.

ВИСНОВКИ

Не зважаючи на всі початі міри, у даний момент складно оцінити реальні масштаби і наслідки від COVID-19 та інших кризових ситуацій для економіки України та усього світу. На сьогодні спостерігається погіршення епідеміологічної ситуації у країні. Також відбувається і погіршення економічного стану як країни загалом, так і окремих підприємств. Як Україна переживе дану пандемію і який збиток буде нанесений економіці ми зможемо побачити вже досить скоро. Але використання запропонованих заходів дозволить скоротити збитки підприємства від небезпечних ситуацій.

Список використаних джерел

1. Гриценко А.А. Современный кризис в контексте логики социально-экономического развития. *Экономика Украины*. 2015. № 6. С.18–19.
2. Дацюк І.В. Сутнісна характеристика кризи підприємств. *Технологія і техніка друкарства*. 2010. № 2(28). С. 165–170.
3. Демчук Н.І Циклічність та негативні наслідки фінансово-економічної кризи в Україні. *Ефективна економіка*. 2009. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Кухта П.В. Кризи, їх причини та наслідки. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
5. Петрук І.П. Роль та значення криз у сучасних

економічних системах. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Т. 25. № 1. С. 58-65.

6. Reinhart C., Rogoff K. *This Time is Different: Eight Centuries of Financial Folly*. Princeton University Press, 2009. 496 p.

7. Ferguson N. *The Ascent of Money: A Financial History of the World*. Penguin, 2009. 448 p.

References

1. Gritsenko A.A. The current crisis in the context of the logic of socio-economic development. *Economy of Ukraine*. 2015. № 6. pp. 18–19. (in Russian).

2. Datsiuk I.V. The essential characteristics of the crisis of enterprises. *Printing technology and technique*. 2010. № 2 (28). pp. 165–170. (in Ukrainian).

3. Demchuk N.I. Cyclical and negative consequences of the financial and economic crisis in Ukraine. *Efficient economy*. 2009. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (in Ukrainian).

4. Kukhta P.V. Crises, their causes and consequences. *Efficient economy*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (in Ukrainian).

5. Petruk I.P. The role and significance of crises in modern economic systems. *Economic analysis: coll. scien. works*. Ternopil: Publishing and Printing Center of Ternopil National University of Economics "Economic Thought", 2016. Vol. 25. № 1. pp. 58-65. (in Ukrainian).

6. Reinhart C., Rogoff K. *This Time is Different: Eight Centuries of Financial Folly*. Princeton University Press, 2009. 496 p.

7. Ferguson N. *The Ascent of Money: A Financial History of the World*. Penguin, 2009. 448 p.

ІВАЩЕНКОАнна Володимирівна
annaivah@ukr.net**БАБІЄЦЬ**Владислав Олегович
vladyslavbabiets@gmail.com**БЛОРИНА**Анастасія Юрїївна
nastyablorigina@gmail.comк.е.н. доцент кафедри, Вінницький
Національний Аграрний
Університетмагістр, Вінницький Національний
Аграрний Університетмагістр, Вінницький Національний
Аграрний Університет

УДК 330

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ**IMPROVEMENT OF THE FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT SYSTEM OF TOURIST ENTERPRISES AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THEIR PRODUCTIVITY**DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.10\(1\).6](https://doi.org/10.37634/efp.2020.10(1).6)*IVASHCHENKO Anna Volodymyrivna – PhD in Economics, Associate Professor of department, Vinnytsia National Agrarian University**BABIETS Vladyslav Olehovych – master, Vinnytsia National Agrarian University**BLORINA Anastasiia Yuriivna – master, Vinnytsia National Agrarian University*

У статті розглянуто концептуальні основи управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств. Розкрито сутність економічної ефективності діяльності туристичного бізнесу. Визначено стандарти та показники ефективності, їх вплив на діяльність підприємства. Запропоновано вдосконалену систему управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.

* * *

В статье рассмотрены концептуальные основы управления финансовыми ресурсами туристических предприятий. Раскрыто сущность экономической эффективности деятельности туристического бизнеса. Определены критерии и показатели эффективности, их влияние на деятельность предприятия. Исследован процесс управления финансовыми ресурсами на туристических предприятиях, предложена усовершенствованная система управления финансовыми ресурсами туристических предприятий.

* * *

The paper considers the conceptual basis of financial resources management of tourism enterprises. The essence of economic efficiency of tourist enterprises is revealed from the following aspects: definition of standards and efficiency indicators; their impact on the enterprise; process of management of financial resources of tourist enterprises. The system of management of financial resources for tourist enterprises is considered. Formulation of the problem. The current stage of economic development of the management of the financial system of tourism enterprises is becoming increasingly important, as financial resources are the main resources for the survival and development of enterprises.

The purpose of the paper is to develop financial resource management systems for tourism enterprises and the main ways to improve it; in addition to studying the problems and generalizing the concepts related to the effective functioning of the tourism industry. It opens up new options for possible directions of development.

Presentation of research material. In enterprises, financial resources are the object of financial management. One of its tasks is to make a number of decisions on the formation and operation of the best structure of financial resources to increase the company's profits. This method requires a lot of work on the analysis, as well as the results of the assessment of various situations: the state of the structure and use of financial resources; resource requirements and methods of resource use.

Based on the findings of the analysis to develop several forecasts of financial resource management models. The modern set of indicators makes it possible to analyze the internal and external forms of economic efficiency. The practical significance of the obtained results can improve the quality of economic analysis of the efficiency of travel companies.

Ключові слова: сфера туризму, фінансова ефективність, туристичні підприємства, грошові ресурси, фінансові ресурси, витрати, ефективність управління, джерела, ресурси підприємства

Ключевые слова: сфера туризма, финансовая эффективность, туристические предприятия, денежные ресурсы, финансовые ресурсы, расходы, эффективность управления, источники, ресурсы предприятия

Keywords: sphere of tourism, financial efficiency, tourist enterprises, monetary resources, financial resources, costs, management efficiency, sources, enterprise resources

ВСТУП

Сучасна стадія економічного розвитку управління фінансовою системою туристичних підприємств набуває все більшого значення, оскільки Фінансові

ресурси – це основні ресурси для виживання та розвитку підприємств.

Економічна ефективність – один з основних аспектів, що пов'язаний з реалізацією головних цілей

розвитку та існування підприємства [2].

Управління фінансовими ресурсами – це впровадження системи прийняття основних управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів для досягнення стабільного фінансового стану та ефективної роботи підприємства.

Від ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства залежить його положення на ринку та розвиток його економічного стану. Правильне управління фінансовими ресурсами є головною метою для досягнення успіху та існування підприємства в умовах конкуренції.

Важливо досягти вищої якості існуючої системи управління за достатньої вартості, сформувати стабільність якості та досягнутий рівень. Об'єктом дослідження є управління процесом розподілу фінансових ресурсів, економічним процесом туристичних підприємств, результатами туризму в сучасних умовах.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні аспекти вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств; показники ефективної діяльності підприємств туристичного бізнесу.

МЕТОЮ статті є розроблення систем управління фінансовими ресурсами для підприємств туристичної галузі та основних шляхів її вдосконалення. Окрім вивчення проблем та узагальнення концепцій, пов'язаних з ефективним функціонуванням туристичної галузі, це відкриває нові варіанти можливих напрямів розвитку.

Наразі деякі проблеми управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств на концепціях фінансового управління до кінця не розроблено, тому необхідні актуальні дослідження. На сьогодні рівень фінансово-економічних умов та конкурентна позиція на ринку залежать від ефективної організації та відповідного управління фінансовими ресурсами.

На підприємствах фінансові ресурси є об'єктом системи управління фінансами. Одне із завдань – прийняття низки рішень стосовно формування та функціонування найкращої структури фінансових ресурсів для збільшення прибутку підприємства.

У сучасній економіці термін «фінансові ресурси» має багато визначень.

Вчені визначають його як грошові доходи та заробіток, грошові фонди спеціального призначення, грошові ресурси [7].

На нашу думку, фінансовими ресурсами є частина фондових та нефондових грошових коштів, що є у розпорядженні підприємств і використовуються ними для споживання, трансформації в інші види ресурсів, або виконання фінансових зобов'язань.

Управління фінансовими ресурсами підприємств є частиною основної системи, а також сукупністю форм, методів прийому валютного обороту та управління фінансами.

Покращення систем управління грошовими ресурсами – це один з основних факторів підвищення ефективності виробничої функції підприємства, що залежить від стабільної роботи, стану підприємства та динамічного розвитку [1].

Процес організації управління фінансовими ресурсами включає принципи забезпечення фінансової стійкості у процесі розвитку підприємства. Тобто пропонується залучати кошти на найбільш сприятливих для компанії умовах; визначати раціональне використання фінансових ресурсів компанії для отримання найкращих фінансових результатів; оптимізувати структуру фінансових ресурсів та підтримувати постійну платоспроможність компанії.

На нашу думку, це дасть змогу досягти фінансової стабільності для підприємства і мінімізувати неефективне використання грошових ресурсів компанії та інвесторів.

Основними аспектами системи є важливість, ефективність, періодичність, повнота, динаміка, надійність та ефективність координації з іншими економічними процесами підприємства. Система управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств була запропонована у такому вигляді. (рис. 1) [2].

Виділимо етапи системи управління грошовими ресурсами та розглянемо шляхи її вдосконалення.

Далі поговоримо про методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємств. Принципи й методи оцінки ефективності визначають поняття «ефект», «ефективність» та «результат».

Розглянемо це на основі таблиці, яку запропонував І.В. Димеденко у [9].

Проаналізувавши рисунок, можна відмітити, що показники ефективності використання капіталу підприємства представлені рентабельністю власного та статутного капіталу, а також акціонерного капіталу. Чим більша рентабельність власного капіталу, тим більша зацікавленість інвесторів до проєкту. Про капітальні вкладення можна говорити тільки тоді, коли діяльність компанії приносить значні результати та має високий чистий прибуток.

З другого етапу (рис. 2) ми бачимо, як і з чого складається ефективність використання витрат живої праці. Найголовніший показник – це продуктивність праці, від нього буде залежати ефективність функціонування підприємства, а отже й в майбутньому чистий прибуток. Усі інші показники: витрати на одну грошову одиницю; фонд заробітної плати та трудомісткість одиниці туристичних послуг взаємозалежні та, для безперебійної роботи організації мають постійно контролюватись менеджерами підприємства. Для того щоб знати скільки прибутку на 1 грн фонд заробітної плати отримує від продажу туристичних послуг, потрібно розрахувати економічну ефективність відношення доходу від продажів туристичних послуг до заробітної плати працівників туристичної галузі [5]. Після цього на основі реалізованого обсягу виробництва туристичних послуг можемо оцінити ефективність вартості виробництва цих послуг.

На третьому етапі показника рентабельності виробництва послуг і їх реалізації ми визначаємо наступні значення: валова рентабельність витрат; чиста рентабельність витрат; валова рентабельність реалізації. Чисту вартість продукту можна визначити відношенням загального прибутку від продажу туристичних послуг до її собівартості. Цей показник і визначає валовий прибуток всієї діяльності туристичних підприємств на одиницю витрат.

Рис. 1. Система управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств

Рис. 2 Система показників ефективності діяльності підприємств туристичного бізнесу

ВИСНОВКИ

Найважливіший метод управління грошовими ресурсами – це систематичний метод. За ним відбувається повний аналіз існуючого на даний момент управління фінансовими ресурсами, та його вдосконалення, покращення, модернізація для майбутнього розвитку та досягнення стратегічних цілей туристичних підприємств.

Під час аналізу фінансового стану підприємства порівнюють різні моменти, а саме: стан та обіг грошових ресурсів, необхідність залучення нових фінансових ресурсів, шляхи оптимізації використання наявних грошових потоків та їх майбутній вплив на фінансове становище підприємства.

Перед тим як починати дослідження фінансової діяльності підприємства та розроблення плану покращення фінансового становища організації, спочатку потрібно провести детальну оцінку теперішнього фінансово-економічного стану підприємства, використовуючи відповідні показники.

На базі отриманих результатів досліджень можна запропонувати кілька моделей (структур) управління фінансовими ресурсами підприємства.

Цінність даного дослідження полягає в тому, що маємо змогу порівняти теперішню систему управління фінансовими ресурсами підприємства із запропонованими моделями, зрозуміти, що буде ефективніше, ра-

ціональніше і економічно вигідніше для підприємства. Всі ці дослідження проводяться для аналізу фінансового стану підприємства, розроблення шляхів його покращення та збільшення його прибутку.

Список використаних джерел

1. Бурмистрова Л.М., Поляк Г.Б., Колчина Н.В. Финансы организаций (предприятий). М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 383 с.
2. Гладка М.Є. Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств. *Вісник ДІТБ*. 2009. №13. С.31–35.
3. Дацій О.І. Управління фінансовими ресурсами та оптимізація вартості структури капіталу. *Економіст*. 2006. № 5. С. 297–299.
4. Корінев В.Л. Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами. *Економіст*. 2007. № 3. С. 268–270.
5. Маглаперідзе А.С., Коровіна З.П., Гізатулліна О.М. Финансовый анализ. Донецьк: Норд-Прес-МЕГІ, 2007. 250 с.
6. Опарін В.М. Финансы (Загальна теорія). К.: Київський нац. економічний ун-т, 2007. 240 с.
7. Поддєрьогін А.М. Финансовый менеджмент. К.: Київський нац. економічний ун-т, 2005. 536 с.
8. Цал-Цалко Ю.С. Финансовый анализ. К.: Київський Центр навчальної літератури, 2008. 566 с.
9. Димеденко І.В. Методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємств туристичного бізнесу. *Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому*. 2009. № 13. С. 41–46.

References

1. Burmistrova L. M., Polyak G.B., Kolchin N.V. Finances of organizations (enterprises). Moscow: Yuniti-Dana, 2007. 383 p. (In Russian)
2. Hladka M.Y. Improving the financial resources management system of tourism enterprises. *DITB Bulletin*. 2009. № 13. pp. 31–35. (in Ukrainian).
3. Datsii O.I. Financial resources management and cost structure optimization. *Economist*. 2006. № 5. pp. 297–299. (in Ukrainian).
4. Korinev V.L. Improving the financial resources management system. *Economist*. 2007. № 3. pp. 268–270. (In Ukrainian).
5. Mahlaperidze A.S., Korovina Z.P., Hizatullina O.M. Financial analysis. Donetsk: Nord-Press-MEGI, 2007. 250 p. (In Ukrainian).
6. Oparin V.M. Finance (General Theory). Kyiv: Kyiv National University University of Economics, 2007. 240 p. (In Ukrainian).
7. Podderohin A.M. Financial management. Kyiv: Kyiv National University University of Economics, 2005. 536 p. (In Ukrainian).
8. Tsal-Tsalko Yu.S. Financial analysis. Kyiv: Center for Educational Literature, 2008. 566 p. (In Ukrainian).
9. Dymedenko I.V. Methodical approaches to the analysis of efficiency of activity of the enterprises of tourist business. *DITB Bulletin. Series: Economics, organization and management of enterprises in the tourism industry and the tourism industry in general*. 2009. № 13. pp. 41–46. (In Ukrainian).

Аудиторська фірма «Аналітик» пропонує аутсорсинг бухгалтерських послуг!

Аутсорсинг бухгалтерського обліку – це передача ведення бухгалтерського обліку сторонній фірмі.

Які ж переваги аутсорсингу бухгалтерських послуг?

1. **Значна (!) економія коштів** на ведення бухобліку:

- економія за бухгалтерські послуги, за які **Ви нам платитимете принаймні на 1000 гривень менше, ніж штатному бухгалтеру**;
- економія на програмне забезпечення (1С, Медок, Ліга Закон тощо);
- економія на утримання офісу, комп'ютерної техніки.

2. Відтепер податкові та інші інспекції – це наші проблеми!

Ми беремо на себе повну матеріальну відповідальність за якість наданих бухгалтерських послуг, включаючи можливі санкції.

3. З нами Ви можете забути про головний біль з постійними пошуками бухгалтера, який у будь-який час може піти від Вас на іншу роботу.

4. Ми не йдемо у відпустку та не беремо лікарняний. Наша фірма справді гарантує безперервне та якісне ведення бухгалтерського обліку.

І нарешті – з нами Ви не тільки отримаєте якісні бухгалтерські послуги. За додатковою домовленістю ми забезпечимо Вас необхідними податковими, юридичними консультаціями, аудиторськими послугами різного характеру.

Все що Вам потрібно – це:

- періодично передавати нам первинну бухгалтерську документацію;
- щомісячно отримувати від нас інформацію про податки та інші обов'язкові платежі;
- укласти із нами договір.

Зробіть вибір, вигідний для Вас!

(044)278-05-88

(097)178-90-89

(066)178-20-42

www.af-analitik.com.ua